

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1875. Första Kammaren. N:o 15.

Lördagen den 13 Mars 1875.

Kammaren sammanträdde kl. 7 e. m.

Justerades 6 protokollsutdrag för sammanträdet å f. m.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades Herr *Andreas Andersson* under tre veckors tid från den 15 dennes.

Hans Excellens Herr Statsministern för Utrikes-ärendena Grefve Björnstjerna erhöll ordet och yttrade: Med anledning af ett yttrande af Herr Wallenberg på förmiddagen, att en kungörelse af Kommers-kollegium, daterad den 12 Februari innevarande år, icke skulle hafva blifvit införd i Post- och inrikes tidningar förr än den 22 i samma månad, får jag här förevisa ett nummer af Post- och inrikes tidningar för den 17 Februari, der samma kungörelse finnes införd. Jag får på samma gång nämna, att jag tagit reda på i Utrikes-departementet, att dit inkommit en rapport om samma ärende från Kongl. Majts minister i Madrid; men att den anlände ändå senare, så att, då vi mottogo densamma, var kungörelsen redan införd i Post- och inrikes tidningar. Jag måste häraf sluta, att denna kungörelse först nyligen blifvit bekantgjord i Spanien, ehuru väl instruktionerna till spanska konsulerna blifvit tidigare kringända, och att detta är orsaken hvarför hvarken ministern eller konsuln deraf erhållit del förr än så sent.

Jag anhåller, att dessa upplysningar måtte få medfölja de under förmiddagen afgifna yttrandena till Stats-Utskottet, hvarjemte jag tillåter mig rätta en missägelse af mig, och som af Herr Wallenberg mycket riktigt upptogs, då jag nämnde konsuln i *Bilbao* i stället för *Barcellona*.

Uppå derom gjord proposition blef detta yttrande hänvisadt till Stats-Utskottet.

Ändringar
i Sjölagen.

Föredrogs ånyo Lag-Utskottets den 6 och 10 dennes bordlagda betänkande N:o 6, i anledning af återremiss utaf Utskottets utlåtande N:o 2, om Kongl. Maj:ts nädiga proposition med förslag till förordning angående ändring i vissa §§ i Sjölagen.

Herr von Gegerfelt: De anmärkningar, som, då detta ärende sist förevar, blefvo framställda och föranledde dess återremitterande, afsågo uteslutande 78 och 79 §§ i Sjölagen. Utskottet har nu afgifvit förnyadt förslag till dessa §§, och jag får därför hemställa, att detta betänkande måtte punktvis föredragas, dock så, att 78 och 79 §§ i i förordningsförslaget först och i ett sammanhang företagas samt rubriken och ingressen sist förekomma.

Sedan Kammaren uppå gjord proposition härtill iemnat bifall, föredrogs i ett sammanhang §§ 78 och 79.

Hans Excellens Herr Justitie-statsministern Carleson: Den af Utskottet föreslagna förändringen i Kongl. Maj:ts proposition rör endast 78 och 79 §§ och afser dels bestämmandet af olika liggetid för ångfartyg och segelfartyg, dels den förändring, att ersättning för öfverliggedagar, som Kongl. Maj:t föreslagit till lika belopp för ångfartyg och segelfartyg, eller 50 öre om dagen af hvarje ton för fartygets dräktighet, skulle utgå med 35 öre för segelfartyg och 45 öre för ångfartyg. Då Kongl. Maj:ts proposition, af hvilken Lag-Utskottet tagit sig anledning att föreslå ändring i 1864 års sjölagsbestämmelse af lika liggetid och lika öfverliggedagsersättning för ångfartyg och segelfartyg, blifvit af mig kontrasignerad, anser jag mig både berättigad och skyldig att här uttryckligen förklara, att en sådan lagförändring alldeles icke varit i Kongl. Maj:ts proposition åsyftad. Tydligt säges i inledningen till denna proposition, att anledningen till densamma är att: »I följd af stadgandet i Kongl. Maj:ts förnyade förordning angående mätning af handelsfartyg den 15 Maj 1874, att svenska fartygs dräktighet skall i de mätbref, som utfärdas efter den 1 April 1875, beräknas i ton, erfordras ändring i de stadganden i sjölagen den 23 Februari 1864, hvilka förutsätta att fartygs dräktighet är i nyläster beräknad.»

Då hvarken genom framställning hos Kongl. Maj:t, ej heller mig veterligen genom motion hos Riksdagen under de tio år, som förflutit sedan sjölagen autogs, blifvit ifrågasatt någon ändring af sjölagens stadganden om liggetidens och öfverliggedagsersättningens likhet för segelfartyg och ångfartyg, fans ej något skäl att, då förslag uppgjordes till de förändringar i sjölagen, som skulle föranledas af Kongl. förordningen angående handelsfartygs mätning, ifrågasätta någon ändring i det förra hänseendet. Sedan detta förslag blifvit af mig remitteradt till de förnämsta handels- och sjöfartsnämnder i riket, var det endast Göteborgs handels- och sjöfartsnämnd, som påyrkade olika tariffer för segel- och ångfartygen, hvaremot andra handels- och sjöfartsnämnder uttryckligen biträdde förslaget i denna del, och syntes mig vid sådant förhållande tillräcklig anledning saknas att upptaga den förra meningen. Det af Göteborgs handels- och sjöfartsnämnd

afgifna utlåtande blef emellertid bifogadt handlingarne, som åtföljde det af Kongl. Maj:t till Högsta Domstolen remitterade förslaget i ämnet. Innan detta förslag föredrogs i Högsta Domstolen, var uppjordt och med föredraganden diskuteradt ett förslag till förordning af ungefär samma lydelse som det, hvilket reservanterne mot Utskottets betänkande hafva förordat; men emedan sistnämnde förslag ingalunda syntes mig tillfredsställande, blef det vederbörande endast under hand delgifvet. I Högsta Domstolen, som erhöll del af de förekomna betänkligheterna mot Kongl. Maj:ts tillernade proposition, fästes likväl icke någon uppmärksamhet vid desamma, och utan skiljaktighet förklarade sig Högsta Domstolens samtliga i granskningen deltagande ledamöter icke hafva någon anmärkning emot den tilltänkta propositionen att framställa. Då nu Lag-Utskottet föreslagit ändring af sjölagens stadganden af likhet i liggetid och öfverliggedagsersättning för segelfartyg och ångbåtar, synes mig Utskottet hafva gått utöfver sin lagliga befogenhet. De härutinnan föreslagna ändringarne äro derjemte, enligt min åsigt, både onödiga och olämpliga: onödiga därför, att behofvet af dem ännu icke är visadt och därför att det är ett ytterst sällsynt förhållande, att icke vid befraktningar af ångfartyg särskild öfverenskommelse om liggetiden och öfverliggedagsersättningen träffas; olämpliga därför, bland annat, att skilnaden mellan segelfartyg och en stor mängd ångbåtar, i synnerhet bland dem, hvilka begagna hjälpångmaskin, är i afseende å de förhållanden, som böra bestämma liggetiden och öfverliggedagsersättningen, ytterst ringa; att liggetiden för ångfartyg följaktligen kunde understundom blifva för kort, om den bestämdes till endast hälften af liggetiden för segelfartyg; samt att skadan eller olägenheten deraf träffade den, hos hvilken kännedom om lagbudet och dess verkan minst kunde väntas. Det förslag, som af reservanterne blifvit framställt, är, enligt min åsigt, otjenligt därför, att det grundar sig på den oriktiga förutsättningen, att en nyläst verkliga svarar i fråga om segelfartyg mot 3,14 registerton och i fråga om ångfartyg mot 4,5 ton; men när det visar sig, att *en* nyläst svarar på det ena segelfartyget mot 2,59 och på ett annat mot 3,54. på det ena ångfartyget mot 3,10 och på ett annat mot 6,5 registerton, är det uppenbart, att icke ens medelförhållandet mellan nylästen och ton är genom talen 3,14 och 4,5 uttryckt. Om än man kan säga, att 3,14 nägorlunda motsvarar medeltalet emellan 2,59 och 3,54, kan likväl icke detta sägas om 4,5 såsom medeltal emellan 3,10 och 6,50. Dessutom har reservanternas förslag den olägenheten, att det fordrar en förvandling, som visserligen för oss må vara ganska enkel och lätt, men som icke kan antagas vara sådan för den stora allmänheten, som måste begagna sig af de ifrågavarande bestämmelserna.

Innan jag slutar, bör jag i afseende å den föreslagna ändringen i 79 § nämna, att, sedan detta ärende förra gången förevar i Kamraren, flera skepps- och ångbåtsredare gifvit mig tillkänna, att de kunde vara nöjda med en öfverliggedagsersättning af 40 öre; och då det alltid är en fördel för befraktarne, att öfverliggedagsersättningen blir så låg som möjligt, synes mig icke skäl att fortfarande påyrka, att denna ersättning bestämmes högre än 40 öre. Emellertid är jag

*Ändringar
i Sjölagen.
(Forts.)*

Ändringar i Sjölagen. så varnad af mina föregående förhandlingar med Kammaren, att jag, för min del, icke har något yrkande att framställa.
(Forts.)

Herr Wallenberg: Jag har noga afhört det yttrande, som föll- des, och, så vidt jag förmår fatta, eger det sin rättighet, att det för- slag, som är inskjutet i 78 §, hvarken grundar sig på Kongl. Maj:ts proposition eller någon särskild väckt motion i ämnet; och då är det kanske betänkligt, att i en fråga af denna beskaffenhet, då man i öfrigt håller så strängt på, att vederbörande blifvit hörde, göra något, hvar- öfver vederbörande icke blifvit hörde och i synnerhet den vederbörande, som borde höras, nemligen Högsta Domstolen. Jag finner ej heller förändringen vara af den vikt, att det är angeläget att så strängt hålla på densamma, utan jag tror, i likhet med den föregående talaren, att man mycket väl kan stadga en fullständig likställighet mellan segel- fartyg och ångfartyg i afseende å liggedagar.

Hvad beträffar 79 § af Kongl. Maj:ts förslag, enligt hvilken öfver- liggedagsersättningen skulle utgå med 50 öre om dagen för hvarje ton af fartygets dräktighet, tror jag fortfarande, att en reduktion deraf kan ske; men att sätta siffran till 55 öre för segelfartyg, tror jag skulle vara att sänka den så nära kanten af det närvarande, att det nästan vore att sätta den *under* det som nu är; och på dessa skäl anhåller jag, att Kammaren måtte besluta en lika siffra för segelfartyg och ångfartyg och att densamma måtte bestämmas till 40 öre. Jag får följaktligen hos Herr Grefven och Talmannen anhålla om propo- sition på bifall till Kongl. Maj:ts proposition, endast med den förändring att öfverliggedagsersättningen nedsattes till 40 öre om dagen för hvarje ton af fartygets dräktighet.

Herr von Gegerfelt: Då jag är reservant emot Utskottets före- liggande betänkande, har jag icke skyldighet, knappast rättighet, att söka försvara detta betänkande; men jag anser mig böra uttala de skäl, hvarför jag icke kunnat till-tyrka bifall till Kongl. Maj:ts propo- sition. Enligt den i samma proposition föreslagna evalueering skulle, på sätt utredt blifvit, antalet liggedagar för ångfartyg i flera fall blifva betydligt större än för segelfartyg, så nemligen att ett ångfartyg, mätt i ton, skulle få större antal liggedagar än ett segelfartyg af samma nylästetal, mätt i ton. Bland sakkunnige män är meningen odelad, att ångfartyg åtminstone icke böra hafva större antal liggedagar än segelfartyg, och de fleste instämna deri, att de borde hafva mindre. Jag anser således Utskottet hafva varit fullt berättigadt att föreslå en sådan förändring, hvarigenom ett skiljaktigt förhållande emellan ång- fartyg och segelfartyg skulle ega rum. Hvarföre jag emellertid icke biträdt Utskottets betänkande, är, att jag bland de olika åsigterna och de så stridiga anspråken på ersättning icke tilltror mig att kunna af- göra hvad som är det rätta. Jag anser det icke lämpligt att Riks- dagen gör det, innan vederbörande fått yttra sig deröfver. En för- ändring erfordras skyndsamligen, för att göra nu gällande föreskrifter angående liggedagar och ersättning för öfverliggedagar tillämpliga på fartyg uppmätta efter nya mätningssättet. Jag har, såsom Herrarne behagade finna af reservationen, ansett lämpligast att för uppnående

af berörda ändamål lagstiftningen nu inskränkes till ett öfvergångsstadgande, som endast bestämmer grunden för en sådan tillämpning.

*Ändringar
i Sjölagen.
(Forts.)*

Det har blifvit anmärkt att den grund, som i berörda hänseende är uti reservationen angifven, icke var fullt riktig. Naturligtvis kan den icke för alla fall vara det; den afser att åstadkomma ett medeltal mellan det högsta och det lägsta, och såsom stöd för densamma kan åberopas, att i 6 à 7 Kongl. förordningar i hithörande ämnen samma förvandlingsgrund är tillämpad. I dessa författningar lärer det ångfartygen till fördel att förvandlingsgrunden är för hög; i nu förevarande fall eger ett motsatt förhållande rum, så att vinst och förlust utjemna hvarandra.

Jag yrkar bifall till den reservation, som jag, tillika med Friherre Wrede och Herr Philipsson, afgifvit.

Herr Svanberg: Då jag inom Lag-Utskottet deltagit i behandlingen af detta ärende, anser jag mig böra yttra några ord i frågan. Hvad då först vidkommer Hans Excellens Justitie-statsministerns yttrande, att Lag-Utskottet öfverskridit sin befogenhet, då det afgaf detta betänkande, anser jag mig hvarken ega rätt eller vara behörig att derom yttra mig. Hvad som emellertid är säkert är, att Lag-Utskottet sökt förskaffa sig alla möjliga upplysningar, som stodo detsamma till buds, för att få saken så nöjaktigt utredd som möjligt. Det utröntes dervid, att tvist högst sällan ifrågakommer rörande antalet af liggedagar och öfverliggedagar, emedan deras antal vanligtvis i certepartiet är bestämdt. Men då fall kunna inträffa, då så icke är förhållandet, måste man hafva en lag, hvarefter man kan rätta sig. Det blef också upplyst, att inkomsterna af ett ångfartyg, beräknade för dag, äro vida högre än för ett segelfartyg, och till följd deraf måste också liggedagarnes antal förminskas, ty det är ju ganska naturligt, att, om de sättas al pari med segelfartyg, man också skulle antaga, att inkomsterna af ett ångfartyg icke vore högre än för ett segelfartyg af lika drägtighet. Dessutom har det kommit Lag-Utskottet till del, huru högt dessa liggedagar och öfverliggedagar beräknas i främmande länder, och det har då befunnits, att 40 à 45 öre för ett ångfartyg samt 32 à 35 öre för ett segelfartyg vore alldeles öfverensstämmande med hvad som på utländska platser eger rum. Jag har inom Utskottet föreslagit, att ersättningen för öfverliggedagar skulle utgå med 32 öre för segelfartyg och 40 öre för ångfartyg, men då pluraliteten inom Utskottet bestämde sig för 35 öre för segelfartyg och 45 öre för ångfartyg i ersättning för öfverliggedagar per ton beräknad, har jag ansett mig icke böra deremot reservera mig, isynnerhet som differensen är så obetydlig.

Hvad slutligen reservanternas förslag vidkommer, så är det visserligen en sanning, att man kan antaga det såsom ett öfvergångsstadgande, men då denna beräkning eller evalvering från nyläst till ton icke håller streck med afseende på alla slags fartyg, hade Utskottet föreställt sig, att det uppfyllt all rättvis fordran, då det föreslog hvad som nu blifvit resultatet af dess betänkande.

Jag yrkar bifall till Lag-Utskottets förslag.

Ändringar
i Sjölagen.
(Forts.)

Herr Ribbing, Sigurd: Den ärade talare, som här uppträdt och försvarat den till förevarande betänkande afgifna reservation, begagnade, när detta ärende första gången var föremål för Kammarens pröfning och beslut, några uttryck, hvilka, om de fritt omskrefves, måhända kunde så återgifvas, att det närvarande Lag-Utskottets ledamöter i allmänhet icke hörde till sjöfolket utan till landtfolket, — hvaraf det stode Kammaren fritt och klart att draga vissa konklusioner i afseende på den utredning, som blifvit egnad detta ärende. Nu vill jag, konstaterande det sålunda uttalade faktum, dertill foga den anmärkning, att det i allmänhet i och för sig väl icke vore så illa, om det nämnda varit förhållandet inom Lag-Utskottet, alldenstund, då menniskobarnen otvifvelaktigt äro mera landt- än sjödjur, det bör vara sannolikt, att de som tillhöra landet bättre kunna föreslå lagar för menskliga förhållanden, än de för hvilka sjön utgör lifselementet. Deremot måste af nämnda omständigheter vara en naturlig följd, att kommer, såsom i närvarande fall, undantagsvis före frågan om lagar för lifvet på sjön, sådant skall åstadkomma ej ringa förlägenhet, och en sådan har derföre ock gjort sig känbar inom Lag-Utskottet. Utskottet har emellertid ansett såsom sin skyldighet att efter bästa förmåga hafva behandlat den till Utskottet återremitterade frågan och det har vid denna behandling, så vidt det kunnat fatta, ställt sig till efterrättelse de antydningar, uppgifter och yttranden, hvilka föranledde återremissen. Om Utskottet dervid icke gifvit sig mycket ut på djupet af deduktioner och grunder, är det otvifvelaktigt till följd af en, för alla vid sjön ovana personer lätt förklarlig fruktan att i sådant fall drunkna. Utskottet har fast mera förfarit efter den mycket säkra, om ock ej för djupsinne särdeles berömda, rent empiriska metoden, i det Utskottet stannat vid att samla fakta och af dessa fakta sökt utdraga en medelåsig, en slags quintessens. Det är detta medelyrkande mellan de motsatta olikheter och ytterligheter i påståenden, hvilka Lag-Utskottet haft tillfälle att få reda på, som utgör det här föreliggande nya förslaget. I ett afseende likväl anser sig Utskottet stå på en sjelfständigare ståndpunkt, än den Utskottet vid detta samlande af fakta kunnat intaga, och detta är afseendet å grundlagsenligheten af sjelfva dess förfarande och förslag. Hans Excellens Herr Justitie-statsministern har påstått, att Lag-Utskottet här gått öfver sin befogenhet — och i detta påstående har en annan ärad talare från Stockholm instämt — på den grund, att Kongl. Maj:t i sin proposition icke hade åsyftat någon ändring i nu gällande sjölags bestämmelser angående liggedagar samt ersättning för öfverliggedagar, utan att olikheten i nämnda hänseenden blott bestode i olika siffror för det ena och andra, hvilket måste blifva en följd af det nya mätningssättet vid öfvergången från nylåster till tons, och det förhållande, hvori liggedagar enligt lagen stode till fartygets storlek; och då icke heller någon motion förelåg i syfte att ändra vare sig antalet af liggedagar och betalningen för öfverliggedagar, eller *likheten* för segel- och ångfartyg i laga stadganden i nu nämnda hänseenden; så skulle alltså Lag-Utskottet, som icke sjelf eger motionsrätt, hafva öfverskridit sin befogenhet, när det föreslog en ändring i samma afseenden. Jag får erkänna, att denna argumentation icke synes mig till sin bindande

beskaffenhet fullt klar. Det är erkänt, med afseende å ommätning eller omtaxering af fartyg från nyläster till tons, att den ena slags mätningen icke är kommensurabel med den andra, utan att evaluationen af samma antal nyläster till tons varierat vid särskilda fartyg högst betydligt, och Hans Excellens Herr Justitie-statsministern har till och med sjelf ytterligare verifierat, att så är förhållandet, då han sagt, att de af Kongl. Maj:t sjelf begagnade talen för beteckning i tons af en nyläst: 3,14 för segelfartyg och 4,5 för ångfartyg knappt kunna anses ens såsom medelsiffror. Då nu så är förhållandet och känt är, att geometrisk proportion endast mellan kommensurabla storheter finnes, frågar jag: huru kan Kongl. Maj:t eller någon annan veta och påstå, att den tabell och föreskrift på efter antalet tons bestämda liggedagar och ersättning för öfverliggedagar blott är en evaluation af, men i sak lika med nuvarande sjölags på antalet nyläster grundade föreskrifter i samma hänseenden? Detta kan *icke* bevisas då utgångspunkterna i hvardera fallet äro inkommensurabla, men deremot *kan* bevisas och är sjelfklart, att, då tontalet betydligt varierar vid samma lästetal, de efter hvardera uppgjorda tarifferna *icke* hafva samma betydelse. Efter mitt förmenande följer alltså af inkommensurabiliteten emellan uppmätningen efter nyläst och tons, att Kongl. Maj:ts förslag i dess nädiga proposition om hvad som nu skulle utgöra liggedagar och ersättning för öfverliggedagar för fartyg med olika tons dräktighet, väl må kunna se ut såsom innehölle det samma bestämmelser, som nu äro gällande, men att samma förslag i verkligheten är proposition om *ny* och på af den nu gällande oberoende grund fotad lag, beträffande förvarande angelägenheter eller, till det minsta, att det beror på tillfällighet om och när det nu föreslagna är lika eller olika med det gällande. Men till det sagda kommer vidare, att då den siffran, Kongl. Maj:t antagit såsom betecknande motsvarigheten i tons mot nyläst är olika för segel- och ångfartyg: är blott 3,14 för de förra och det större tonstalet 4,5 för de senare, och antalet liggedagar bestämmes efter tontalet: så blir följdén häraf, att denna af Kongl. Maj:t föreslagna tariffen för liggedagar ej blott *kan*, utan ovilkorligen *måste* innebära en för hvardera slaget fartyg *olika* ändring i det nu gällande, för båda slagen fartyg lika, eller med andra ord att liggedagarne för ångfartyg måste proportionaliter blifva *flera* än för segelfartyg. Då sålunda Kongl. Maj:ts förslag i sak är ett nytt både hvad angår liggedagar och ersättning för öfverliggedagar samt deruti, att ändringen af det nu bestående blir olika för segel- och ångfartyg — förändringarne må för öfrigt af Kongl. Maj:t varit åsyftade eller icke: — så ansåg sig också Utskottet vara i sin goda rätt, när Utskottet, som icke ansåg sig böra tillstyrka bifall i dessa afseenden till Kongl. Maj:ts proposition, sjelf framlade ett annat förslag. Detta förslag har nu, såsom sagdt, Utskottet kommit till genom att förskaffa sig så många uppgifter af sakkunniga myndigheter och personer, som stått Utskottet till buds, och Utskottet har derjemte och framför allt tagit hänsyn till hvad i saken blifvit yttradt af högt ärade och sakkunnige ledamöter inom denna Kammare, hvilka af Utskottet betraktats såsom goda auktoriteter. Men ej blott har i allmänhet och nästan enstämmigt yrkats, att för ångfartyg liggedagarne borde vara färre, ersättningen för öfverligge-

Ändringar
i Sjölagen.
(Forts.)

Ändringar
i Sjölagen.
(Forts.)

dagar högre än för segelfartyg; derjemte må anmärkas, att då de särskilda uppgifter, som blifvit meddelade, sins emellan varierat, och det icke obetydligt, har Utskottet, såsom nämndt, försökt att extrahera medeltal och dessa medeltal utgöra dess nu föreliggande förslag.

Härmed har jag haft den äran antyda det sätt, hvarpå Utskottets förslag kommit till stånd, och jag tror mig dervid hafva försvarat lagenligheten i detsammas framställande. Jag har vidare antydt de grunder, hvarpå detta förslag blifvit byggt, nemligen auktoriteter, hvilka Utskottet ansett såsom goda, och bland dessa auktoriteter just de ledamöter inom denna Kammare, hvilka på grund af de anmärkningar och förslag till ändringar i Kongl. Maj:ts proposition, som de sjelfve framställt, föranledde återremissen. Skulle emellertid Kammaren icke gilla detta förslag, får naturligtvis Utskottet deruti finna sig, tålmodigt såsom alltid, men denna gång med synnerligt lugn, då Utskottets ledamöter i sådant fall skola, böjande sig för stormen, låta denna gå öfver *sina* huvuden till de högt stående auktoriteter, på hvilka Utskottets framlagda förslag helt och hållet stödjer sig.

Jag yrkar bifall till Utskottets betänkande.

Herr Wallenberg: Med afseende å hvad de siste talarne yttrat angående lagenligheten i Utskottets betänkande, vill jag icke ingå i strid om denna fråga. Men i afseende på den praktiska klokheten påstår jag ännu, att om man vill hafva frågan nu löst, man bör inskränka sig till att behandla den helt enkelt och hålla sig till en förändring af siffrorna.

Beträffande en ärad talares yttraende, att Lag-Utskottet består af personer, som hufvudsakligen äro landtfolk, så gör detta ingenting till saken, när de, såsom detta betänkande synes innebära, se äfven sjösakerna välvilligt, hvilket är det väsentligaste. Den ärade talaren från Elfsborgs län åberopade de stadganden, som i detta fall äro gällande i främmande länder, och sade, att öfverliggedagsersättningen der går ned så lågt som ända till 32 öre per ton, men han upplyste oss icke, huruvida dessa stadganden icke möjligen äro åtskilliga år gamla. Nu är likväl att märka, att vi hafva att bestämma denna fråga efter nuvarande förhållanden och att detta är anledningen, hvarföre Kongl. Maj:t höjt den nu stadgade öfverliggedagsersättningen; och jag tror, att om man detta år skulle revidera de taxor, på hvilka Herr Svansson häntydt, man skulle komma att sätta de deri upptagna siffror ännu högre än nu blifvit begärdt. Emellertid ber jag, att i afseende på olikheten mellan min och den värde utskottsledamotens åsigt om siffrornas belopp få åberopa hvad jag yttrade vid förra tillfället, då detta ärende behandlades i denna Kammare, nemligen att ångfartygen i storlek variera så mycket — vi veta att det finnes stora fartyg, hvilka hafva små maskiner, likasom att det finnes små fartyg med stora och starka maskiner — att det är ganska svårt att göra evaluationen så att den blir rättvis.

På grund af hvad jag nu yttrat, anhåller jag, att Kammaren måtte bifalla Kongl. Maj:ts förslag, nemligen att en viss siffra bestämmas och vidare att denna siffra måtte skäligen jemkas, så att man får en medelsiffra mellan de belopp, som Lag-Utskottet velat särskildt stadga för

segelfartyg och ångfartyg. Jag yrkar derföre bifall till Kongl. Maj:ts proposition med den ändring att siffran 50 öre nedsättes till 40 öre.

Ändringar
i Sjölagen.
(Forts.)

Sedan öfverläggningen härefter förklarats slutad, yttrade Herr Grefven och Talmannen, att under densamma hade afgifvits följande yrkanden: 1:o) att de ifrågavarande §§:na skola bifallas; 2:o) af Herr *Wallenberg*, att §§:na måtte antagas sådana de lydde i Kongl. Maj:ts proposition, dock med den ändring, att den i 79 § förekommande summan 50 öre utbyttes emot 40 öre; samt 3:o) af Herr *von Gegerfelt*, att Kammaren, med afslag å §§:na, skulle bifalla det förslag han i sin vid betänkanDET fogade reservation framställt, hvilket förslag lydde sålunda:

att Riksdagen, med anmälan att Kongl. Maj:ts proposition icke kan bifallas, må för sin del besluta en förklaring, så lydande:

»Med afseende å de uti sjölagen den 23 Februari 1864 förekommande bestämmelser, hvilka förutsätta att fartygs drägtighet är i nyläster bestämd, skall för fartyg, hvars drägtighet jemlikt Kongl. förordningen angående mätning af handelsfartyg af den 15 Maj 1874 är i ton beräknad, iakttagas, att en nyläst anses motsvara, när fråga är om segelfartyg, 3,14 och hvad angår ångfartyg 4,5 ton.»

Härefter framställde Herr Grefven och Talmannen först proposition på bifall till de förevarande §§:na, hvarvid svarades många nej, blandade med ja; sedermera proposition på Herr *Wallenbergs* yrkande, då svaren utföllo med många ja, blandade med nej, och slutligen proposition på antagande af Herr *von Gegerfelts* förslag, hvilken proposition besvarades med många nej jemte några ja; hvaruppå och efter det proposition på Herr *Wallenbergs* yrkande änyo blifvit gjord samt med många ja, blandade med nej, besvarad, Herr Grefven och Talmannen förklarade sig nu hafva funnit ja öfvervägande.

Flere ledamöter begärde votering.

Sedan Kammaren, uppå Herr Grefven och Talmannens framställning, såsom kontraposition vid voteringen antagit bifall till merberörda §§, uppsattes, justerades och anslogs följande voteringsproposition:

»Den som vill, att Kammaren skall antaga 78 och 79 §§ i Kongl. Maj:ts förslag till förordning angående ändring i vissa §§ af sjölagen, dock med den ändring, att den i 79 § förekommande summan 50 öre utbytes emot summan 40 öre, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner nej, bifaller Kammaren 78 och 79 §§ i det förordningsförslag, som Lag-Utskottet i sitt betänkande N:o 6 framställt.»

Ändringar i Sjölagen. Omröstningen företogs, och vid dess slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:
(Forts.)

Ja — 48.

Nej — 26.

§§ 33, 76, 77, 80 och 89.

Biföllos.

Förordningsförslagets slutliga stadgande.

Herr vice Talmannen: Slutmeningen innehåller, såsom Herrarne finna, att förordningen skall träda i kraft den 1 April detta år, men då definitivt beslut af denna Kammare fattats först i dag och Andra Kammarens beslut ännu icke är känt, torde nämnda tidpunkt vara alltför nära in på den nämnda dagen för att författningen skall hinna intill dess blifva expedierad; och får jag därför föreslå att i stället för den 1 April måtte insättas den 1 Maj.

Efter härmed slutad öfverläggning och uppå gjord proposition, bifölls stadgandet med den förändring, att tidsbestämmelsen *den 1 April 1875* utbyttes emot *den 1 Maj 1875*.

Rubriken och ingressen.

Godkändes.

Herr Grefven och Talmannen uppstod samt aflägsnade sig; och leddes Kammarens förhandlingar under den återstående delen af sammanträdet utaf Herr vice Talmannen.

Föredrogs ånyo Bevillnings-Utskottets den 10 och 11 dennes bordlagda betänkande N:o 2, angående villkoren för tillverkning och försäljning af bränvin.

Herr Bennich: Med afseende på det nära sammanhang, hvori första och andra punkterna i Utskottets betänkande stå till hvarandra såväl i följd af sakens egen natur som till följd af det behandlingssätt dessa punkter egnats inom Bevillnings-Utskottet, hemställer jag om proposition derpå, att betänkandet väl måtte punktvis föredragas, men att första och andra punkterna måtte tillsammans förekomma.

Sedan Kammaren, uppå gjord proposition, härtill lemnat bifall, förekommo i ett sammanhang

1:sta och 2:dra punkterna.

Sammanläggning af afgifterna för bränvins tillverkning och försäljning.

Herr Storckenfelt: Jag har nu en gång för alla kommit i den obehagliga ställning till Bevillnings-Utskottet, att jag i bränvinsfrågor icke kan instämna med detsamma. Det är nu samma förhållande och jag tillåter mig att, med förbigående af hvad Utskottet yttrat, ansluta mig till Friherre Focks reservation. Jag anser honom vara

en auktoritet, som i denna fråga har sakkänedom framför oss alla. Jag sluter mig till honom af det skäl, att efter hans förslag allt brännvin skulle blifva vederbörligen beskattadt, då enligt nu gällande lag endast en tredjedel af det, som konsumeras, för försäljning beskattas. Derigenom skulle uppkomma en statsinkomst, som ofantligt mycket öfverstege den närvarande. Då det upprepade gånger varit tal om att sammanslå försäljnings- och tillverkningskatterna, har man velat att försäljningen skulle vara fri. Vid sådant förhållande har jag icke kunnat biträda något förslag om sammanslagning. Men reservanten Friherre Fock har i sitt förslag bibehållit samma korrektiv mot missbruk af försäljningsrätten som hittills funnits. Han vill tillerkänna kommunerna rättighet att bifalla eller afslå gjorda ansökningar om försäljningsrätt och att således kunna till försäljare antaga personer, som anses lämpliga, men deremot afvisa dem, som icke äro det. Skälen till motstånd mot detta förslag torde få sökas dels hos tillverkarne, som frukta en alltför stor skatt, och dels hos kommunerna, hvilka skulle se sin stora inkomst minskas och måhända slutligen försvinna. Reservanten har likväl icke uppgjort något förslag till en blifvande försäljningslag. Jag vill tro, att detta är det rätta och hoppas att, sedan sammanslagningen blifvit beslutad och skatten bestämd till en riksdaler femtio öre per kanna, förhållandena angående försäljningen och kommunernas rättigheter skola lättare kunna vinna utredning. Jag tillåter mig föreslå bifall till Friherre Focks reservation.

Sammanslagning af afgifterna för brännvins tillverknings och försäljning.
(Forts.)

Herr Odelberg: Då, såsom Herrarne väl veta, jag har motionerat dels en högst betydlig förhöjning af brännvinstillverkningsafgiften, dels ock i sammanhang dermed och sasom vilkor för denna förhöjning afskaffande af såväl den afgift, som nu utgår för försäljning af brännvin, som ock af hela brännvinsförsäljningslagen, men denna min motion icke vunnit något understöd af Utskottet, anser jag mig pligtig att med några ord rättfärdiga min åsigt i detta afseende; men då jag motiverar densamma, kan jag dock icke begagna så lindriga uttryck, som Friherre Fock i sin reservation nyttjat, då han säger att denna försäljningslag icke är bygd på riktiga grunder. Jag går mycket längre, ty jag säger, att denna lag är obillig, orättvis och i många afseenden skadlig. Den är obillig derföre, att den låter bero på godtycket hos lokala myndigheter, om spritdrycker, som likväl äro, det torde icke kunna bestridas, en nödvändighetsartikel för oss i vårt kalla klimat, kunna åtkommas på lagligt sätt, utan att man behöver, sasom nu, göra långa resor till närmaste städer, resor på stundom 10 å 12 mil. Försäljningslagen är vidare orättvis, i ty att beskattningen drabbar olika olika klasser af konsumenter. Den som kan köpa större quantum på en gång drabbas endast af tillverkningskatten, då deremot den, som köper i mindre parti, drabbas af både tillverknings- och försäljningsskatt. Jag säger också, att lagen är skadlig, ty den tvingar folk att blifva lagbrytare, då ifrågavarande vara icke kan åtkommas på lagligt sätt, en vara som det likväl är tillåtet att utifrån importera och att inom landet tillverka. Jag går ändå längre. Reservanten, som nyss nämndes, säger på ett ställe i sin reservation: »Det redliga svenska folket är på väg att för sitt fylleribegär blifva en

*Sammanlag-
ning af af-
gifterna för
brännvins till-
verkning och
försäljning.*

(Forts.)

sorglig visa inom den civiliserade världen.» Om så är, är orsaken dertill att söka i försäljningslagen. Vi blifva en sådan visa icke derföre, att vi förtära mer spritdrycker än andra nationer, ty det torde icke finnas någon nation norr om Alperna, som förbrukar så litet sprit som den svenska, och i min motion har jag med utdrag ur officiela handlingar visat, att, då i Sverige icke förbrukas mera än fyra och en fjerdedels kanna brännvin på hvarje invånare, så kommer i Danmark på hvarje invånare $7\frac{1}{4}$ kanna, och ändå anses folket der vara särdeles nyktert i jemförelse med oss. Hvad är nu orsaken dertill? Jo! I det land, som anses nyktert, är försäljningen fri, man kan köpa sitt behof spritdrycker när och hvar man vill. De äro icke der såsom hos oss en förbjuden frukt, hvars njutande man missbrukar i samma mån som åtkomsten försvåras. Der frihet råder i detta hänseende är det endast den ytterliga råheten eller det genom lättsinne och lättja åsamkade eländet, som egentligen föranleda hängifvenhet åt fyllerilasten. Denna lag, som efter min åsigt icke är tillkommen af en klok beräkning — jag vill snarare antaga att det är en viss välvilja och filantropi som gifvit den sitt upphof — denna lag har till sina hufvudbestämmelser varit gällande omkring tjugu år. Man har vid hvarje riksdag gjort förändringar, som man ansett vara förbättringar, men det oakadt har den icke förmått häfva det onda, som den var afsedd att undanrödja, utan förhållandena hafva tvärtom blifvit försämrade. Man kan tycka att denna tjuguariga erfarenhet bort bättre tillgodogöras än som skett genom det slut, hvartill Bevillnings-Utskottet kommit, och ehuru den enhällighet, hvarmed Utskottet afstyrkt den likställighet med alla andra länder i frihet vid spritdryckers försäljning, hvarom jag motionerat, icke bådar en snar förändring i opinionen rörande detta ämne, så vågar jag dock den gissning, att icke många år skola förflyta, innan denna lag blifver afskaffad eller till sina grunder väsendtligen förändrad, och möjligen skall man då förvåna sig öfver, att Sverige så länge, i olikhet med andra länder, kunnat bibehålla en lag, som vänder upp och ned på alla statsekonomiska regler. Jag har för närvarande intet att yrka rörande första punkten, då jag icke kan antaga att ett yrkande i den syftning, som min motion afser, skulle vinna Kammarens bifall. Hvad andra punkten beträffar så är visserligen det förslag, jag framställt om skatteförhöjning, också afslaget. Då jag yrkat en så högst betydlig förhöjning af skatten, har det skett endast för att derigenom motverka faran för öfverhandtagande superi. Denna del af min motion tillkom naturligtvis i beräkning på att första vilkoret skulle blifva antaget. När så icke skett, kan jag icke vidhålla mitt förslag till en förhöjning i skatten, utan anhåller om bifall till Utskottets förslag.

Herr Bennich: Såsom Herrarne behagade finna har jag deltagit i Friherre Focks reservation. Jag har gjort det derföre, att jag af erfarenhet från föregående riksdagar väl vet att man icke kan på en gång uppnå allt hvad man vill i denna lagstiftning, utan om man vill komma till det mål, som man anser angeläget att uppnå, så måste man nöja sig med att taga ett steg i sender. Jag tror liksom den siste talaren att det kan läggas vår brännvinsförsäljningslag ganska

många fel till last, men jag tror också att mot det radikala förslag i frihandelsriktning, som han uppgjort, möjligen skulle kunna framställas en och annan betänklighet, och jag föreställer mig att dessa betänkligheter och de principer, hvarpå förslaget är bygd, behöfva väl undersökas innan detsamma framställes till antagande af Riksdagen. Jag har så mycket mera anledning att tro detta, som jag under en tidigare period deltagit i uppgörandet af ett förslag, som gick någorlunda i samma riktning som den värde talarens, men som det oakadt icke rönt framgång. Jag biträdde en följande riksdag ett annat förslag, att man icke skulle förändra skatten, utan endast afläta en skrivelse till Kongl. Maj:t med begäran om ett ändamålsenligt ordnande af denna fråga. Äfven detta förslag föll. Nu har jag trott, att som målet — en förbättrad brännvinslagstiftning — är viktigt och ytterligt viktigt, något måste från Riksdagens sida göras för att slå in på en väg, som kan i någon mån åtminstone motverka det myckna onda, som förbrukningen af brännvin i vårt land åstadkommer, och såsom en medelväg mellan de olika yrkandena har jag slutit mig till det förslag, som inom Utskottet förfäktats af Friherre Fock och som der med ett par rösters minoritet föll igenom. Jag ber Herrarne betänka, att brännvinstillverkningsskatten, som år 1855 bestämdes till 50 öre per kanna, sedermera under loppet af tjugu år ökats med endast 30 öre, så att den nu utgör 80 öre per kanna. Då denna beskattning pålades, betydde 50 öre mycket mer än nu. Penningens värde har fallit, under det möjligheten att förskaffa sig detta njutningsmedel ökats i en otrolig grad. Det är en naturlag, att alla varor, som fördyras, förbrukas mindre, men om de icke fördyras i proportion till de förvärfvsmedel, hvarmed de skola betalas, hafva de i verkligheten icke blifvit fördyrade. Så äfven brännvinet, som för närvarande står i ett lägre pris än för tjugu år sedan. Kunna vi icke göra allt, böra vi åtminstone göra något, och detta något är enligt min tanke att åstadkomma den pristegring, som reservanten åsyftat. Utskottet säger visserligen, att omständigheterna icke förändrats sedan Utskottet vid föregående tillfällen afstyrkt en förhöjd skatt, men jag påstår motsatsen. Vi behöfva icke gå långt för att erfara att öfverallt arbetsprisen stigit oerhördt och finna huru följderna af det sorgliga och olyckliga missbruket af brännvin allt mer och mer visa sig. När man ser detta, förefaller det mig åtminstone såsom en medborgerlig pligt att göra något för att stäffa förbrukningen af brännvin och, genom bifall till reservantens förslag i afseende på försäljningens ordnande, bereda tillfälle för en kommande Riksdag att taga färre eller flera ytterligare och kraftfulla steg till ordnande af denna mycket svåra angelägenhet; men att göra ingenting, som Utskottet föreslagit och en och annan nihilist tyckes önska, är något, hvilket jag icke har samvete att biträda. Det är möjligt, att den förhöjning, som här blifvit föreslagen till 1 krona 50 öre per kanna, icke kommer att verka något absolut; den verkar dock i sin mån och åtminstone så mycket, som ett uttryck af representationens mening alltid skall verka på nationen. När nationen ser, att det från lagstiftningens sida vidtagas åtgärder för att förekomma ett ondt, så kan detta ej undgå att utöfva något inflytande på uppfattningen af det ondas beskaffenhet och vidd. Om blott känslan af det

*Sammanlag-
ning af af-
giftierna för
brännvins till-
verkning och
försäljning.*

(Forts.)

*Sammanlag-
ning af af-
gifterna för
brännvins till-
verkning och
försäljning.*

(Forts.)

onda blir allmän inom landet, så är redan det långt ifrån att förkastas. Huru svårlöst sjelfva frågan om försäljningsväsendet är, derom hafva vi litet hvar erfarenhet; och inom Bevillnings-Utskottet, der man ingalunda åsidosatt uppmärksamhet för denna fråga, har man kommit till full insigt af, att det icke varit möjligt att på den korta tid, som Utskottet haft till sitt förfogande, åstadkomma en lösning af frågan, som är tillfredsställande, men man har icke uppgifvit hoppet att från regeringen skall framkomma ett förslag, som kan vinna en blifvande Riksdags bifall. Med afseende på dessa förhållanden tror jag mig hafva skäl att yrka bifall till de i Friherre Focks reservation framställda förslag så väl i afseende på skatteförhöjning som i afseende på skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om ordnande af försäljningslagen.

Herr von Koch: Jag får till att börja med, nu för första gången sedan lång tid tillbaka, hembära min tacksägelse till Bevillnings-Utskottet, icke allenast till reservanterne, som på ett förtjenstfullt sätt behandlat ärendet, utan äfven till majoriteten, som, ehuru de afslagit nästan allt, dock gjort det på ett sådant sätt, att det lyser igenom deras motiver, att de erkänna behovet af de föreslagna åtgärderna, men på samma gång erkänna att de sjelfve icke hafva förmått lösa denna svåra fråga och att detta är egentliga skälet, hvarför de nu undanskjutit densamma. Jag kan icke förklara det på annat sätt än att flertalet haft förutfattade meningar och afgifvit dessa innan de fatt höra eller närmare hunnit öfverväga de skäl och förslag, som finnas uti en betänkan det bifogad reservation. Enär denna är skriven af Utskottets ordförande och vi veta att ordföranden i allmänhet icke ofta blandar sig i diskussionen, synnerligast i sådana ärenden, som förut äro mycket diskuterade och der motionerna hänvisa Utskottsledamöterna till sådana källor, att, om de hafva tid att derom taga någon kännedom, de kunna sjelfve skaffa sig goda insigter i frågan, såsom t. ex. till de åberopade finska författningarne. Men om de nu läst ordförandens sakrika reservation tror jag de skola finna, att frågan icke är så svår, som de föreställa sig. Detta problem kan lösas och för många riksdagar sedan, det var den 27 April år 1870*), då Bevillnings-Utskottet hade tillstyrkt antagandet af ett förslag om försäljningsafgifternas sammanslagning med tillverkningskatten, hvilket jag anser för hufvudsak; så förklarade dåvarande Civilministern, att om endast "försäljningsskatt upphörer och Riksdagen särskildt beslutar om ersättningen" — till kommunerna — — "försäljningslagens öfriga detaljer såsom varande af rent ekonomisk natur, kunna öfverlemnas till Kongl. Maj:ts afgörande." Ungefär detsamma har nu ordföranden i Bevillnings-Utskottet sagt. Efter det förklarande, jag sålunda gjort, ber jag få säga att, ehuru jag i vissa delar skulle önska några förändringar i Friherre Focks slutliga tillstyrkande, så vet jag dock, med den erfarenhet jag som gammal samlat, att den, som i en stor fråga försöker att absolut genomföra sin tanke, kommer icke ur stället, utan man måste gifva med sig så långt, som samvetet medgifver, d. v. s.

*) 1:sta K. Pr. p. 109 D. 3.

för mig att, när en reform går i den rätta riktningen, kan jag vara med om den för att komma något steg framåt, ty eljest får jag intet af det jag sträfvar efter. Jag vill således i dessa 1:sta och 2:dra punkterna sluta mig till reservationen, som är så uttömmande i afseende på skälen och så vederläggande beträffande de — sit venia verbo — sofismer, hvaraf sjelfva betänkanudet är uppfylldt, att jag ej anser mycket vara att dertill tillägga. I anledning af hvad en talare här bakom mig yttrat, tager jag mig friheten göra några anmärkningar. Jag vet att han tänker olika med mig i afseende på medlen, men jag tror vi tänka lika i sak, och jag är öfvertygad, att han liksom jag har erfarenhet i denna sak, ehuru hans erfarenhet i afseende på fyllerilasten icke kan vara så stor som min, då jag under mina resor i landsorten varit i tillfälle göra iakttagelser härutinnan, och jag tror att fylleriet der är vida värre än i Stockholm, der man vil äfven kan få se öfverlastade personer, i synnerhet efter en eller par helgdagar, men icke så allmänt som i vissa landsorter. Jag bor i en sådan, der det råder hvad man kallat *Blekingslif* och der till följd dels af den utsträckning husbehofsbränningen der hade förut och dels i följd af de många krogarne på gästgifverierna och närheten till städerna och köpingarne, i hvilka alla tillfälle finnes att suppa sig full, man får se de mest upprörande och bedröfliga exempel på rusets följder. Svenska folket är efter min tanke ett godt folk, när det är nyktert, men när svenskarne äro fulla, kan man icke styra dem, emedan de då äro oregerliga; så är det i Blekinge och jag tror att förhållandet icke är bättre med våra jernvägsarbetare, när de fått ut sin förtjänst, eller våra skogsarbetare uppe i Norrland. Med ett ord, nu är det nödvändigt att göra *något* med afseende på detta onda och vi måste göra det bästa, vi förstå, äfven för att försvara vår fred å allmän landsväg, i jernvägsvagnar och våra enskilda boningshus. Herr Odelberg har yttrat, att det icke skulle vara något folk norr om Alperna, — jag tror han begagnade detta uttryck, — som skulle förtära så litet spirituosa som det svenska folket. I det fallet kan jag gifva honom en bestämd dementi och det är med afseende på Finland. Der var förbrukningen år 1873 endast två, högst 2½ kannor å hvar person, under det den hos oss är öfver 4 kannor, och detta var icke något resultat af denna af Herr Odelberg beprisade frihet i supväg, utan just af sådana restriktioner, som jag tagit mig friheten föreslå i denna försäljningslag, till hvilken vi framdeles komma. Hvad beträffar nykterheten i Danmark, så är det möjligt att den är större än hos oss; jag har icke varit mycket i Danmark, men i Blekinge finnas många danskar och desse äro ingalunda bättre än svenskarne. Den värste arrendator i detta afseende jag haft, var en dansk, som fick fyllerigalenskap. Det är ett exempel och jag skulle kunna anföra flera andra. Men det finnes ett skäl, hvarföre jag föreställer mig att i Danmark likasom i Skåne och andra ställen, der folket mår och äter väl, nykterheten synes vara större. Under sådana förhållanden tåla de mera, och tyckas därför nyktrare, om de äfven suppa mera. De blifva icke så lätt öfverlastade, när magen är full som när den är tom, och då jag var på embetsresor i Skåne, hörde jag äfven i Christianstad, att skåningarne i allmänhet på stadens torg icke voro fulla, då deremot småländingarne ofta voro mycket

Sammanläggning af afgifterna för brånvins tillverkning och försäljning.

(Forts.)

Sammanslagning af afgifterna för bränvins tillverkning och försäljning.

(Forts.)

öfverlastade; desse hade magen tom, då deremot skåningen var mätt när han kom till torget. Jag inskränker mig för närvarande till att anhålla om bifall till Friherre Focks reservation.

Friherre Hamilton, Hugo Johan: Då jag endast låtit anteckna min reservation, utan att närmare angifva min ställning till frågan, ber jag nu med några ord få göra detta. Jag är lifligt öfvertygad om behovet af att några åtgärder snart vidtagas för att söka stäfja det alltför stora missbruket af rusdrycker. I främsta rummet har jag tänkt mig, att ett fördyrande af varan skulle åstadkomma goda verkningar i detta hänseende och detta hade jag trott skulle kunna ske genom en förhöjning i tillverkningsskatten, emedan jag anser, att det möjligen kunde vara olämpligt att aldeles borttaga försäljningsskatten, som dock åtminstone i visst afseende utgör grunden för försäljningslagen, hvilken oaktadt alla de fel, med hvilka den är behäftad, dock visar sig på de ställen, der man gör sig verkligt besvär med dess tillämplande, vara ganska tillfredsställande. I fråga om de åtgärder, som böra vidtagas mot den olämpliga bränvinsutskänkingen, kan jag icke dela den åsigt som här uttalats, att borttagandet af alla inskränkningar vid försäljningen af bränvin skulle föra oss till det lycksalighets-tillstånd, som af en talare här blifvit framhållet såsom varande att förvänta. Jag tror att derigenom skulle uppkomma ett så betänkligt tillstånd, att alla fredliga människor skulle skynda så mycket som möjligt att flytta från en sådan ort och söka skydd inom städerna, der tillståndet visst icke blefve bättre, men der man hade polis, som kunde lemna skydd mot de öfverlastade. Dessutom har jag beträffande ersättningen för den förlust af inkomster, som skulle komma att drabba vissa korporationer och kommuner genom försäljningsavgifternas borttagande, fruktat, att denna fråga skulle blifva så svårlöst, att blott denna sak skulle kunna vålla att hela frågan komme att förfalla. Friherre Fock har uti den reservation, som är betänkandet bifogad, främst af allt föreslagit en förhöjning i tillverkningsskatten till 1 krona 50 öre för kannan och då mitt syftemål sålunda i väsendtlig mån vore uppnådt, om detta beslutades, och jag icke har något emot att förena mig i anhållan, det Kongl. Maj:t täcktes till Riksdagen aflåta ett förslag till ny försäljningslag och förslag till ersättningar åt kommunerna för deras förluster, finner jag mig nu oförhindrad att biträda Friherre Focks reservation till alla delar och får derföre yrka bifall dertill.

Herr von Geijer: I fråga om de nuvarande tvänne bränvinsaccisernas sammanslagning till en produktionsskatt jemte ersättningsbeviljande åt kommunerna för de dem nu tillagda försäljningsavgifterna, äro meningarne ganska delade. Detta är icke att undra öfver, då goda skäl synas kunna anföras så väl för som emot en sådan sammanslagning. Jag bekänner att jag hyser stora betänkligheter vid att antaga, vare sig Herr Odelbergs eller Herr von Kochs förslag, i hvad de angå afskaffandet af försäljningsavgifterna. Att såsom Herr Odelberg föreslagit, låta bränvinshandeln blifva en fri näring, tror jag vore i vårt land ett alltför djerft steg, och huru Herr von Koch tänker sig ordnandet af försäljningen efter upphäfvande af de nu stadgade försälj-

ningsafgifterna, finner jag icke i hans motion så fullständigt angifvet, att jag derom kan bilda mig ett bestämdt omdöme. I allt fall synes mig som det icke vore med rättvisa och billighet öfverensstämmande att för framtiden frantaga kommunerna rättighet att upptaga bränvinsförsäljningsafgifter, och derpå gå ju motionerna ut; den ifrågasatta ersättningen härför till kommunerna motsvarar icke deras förlust för ögonblicket och ännu mindre för kommande tider. Det har under föregående riksdagar, då denna fråga förevarit till behandling, emot påstående att det vore orättvist att frantaga kommunerna bränvinsaccisen blifvit anfördt, att denna accis vore rättast att betrakta såsom en statsinkomst. Men måste det verkligen är så? Jag betviflar det för min del, fastän jag måste tillstå, att, oakadt forskning, det icke lyckats mig få rätt på de gamla författningar, hvilka tillerkände städerna rättighet att upptaga den bränvinsförsäljningsaccis som för deras finanser varit och ännu är af så stor betydelse. Men jag har mig bestämdt bekant, att i många delar af landet hafva städerna i gamla tider, vid ordnandet af traktörs- och källarrörelsen, fått åtnjuta vissa fördelar, genom upptagande af arrendeafgifter eller på annat sätt. Och jag har läst någonstädes, att likasom städerna hade inkomster genom försäljningen af vin och bränvin, så har äfven adeln, enligt privilegierna, haft rättighet att på frälsejorden anlägga krogar och deraf draga inkomster, och jag har sjelf till kronan redovisat intrader för sådana på kungsgårds grund anlagde gamla krogar. Det synes mig långt ifrån utredt, att vi, med den nuvarande försäljningslagens afskaffande, skulle kunna få försäljningen ordnad på ett tillfredsställande sätt, om, såsom Friherre Fock föreslagit, kommunerna finge antaga försäljare af starka drycker, men förbjödes att affordra dessa försäljare någon skatt för rörelse. Jag betviflar, att man kan på ett godt sätt ordna bränvinsförsäljningen utan i sammanhang med skatt. Vi hafva nu en försäljningslag så beskaffad, att det är en olaglighet om kommunen under hand upptager afgifter för beviljad bränvinsförsäljning, och ändock bereda sig landskommuner allt större och större inkomster på sådant sätt, ja ända derhän att, såsom en talare från Skåne i Andra Kammaren omnämnde i fjor, kommuner finnas, hvilka med sådana inkomster bestrida hela kostnaden för sin fattigvård. Jag hyser därför stora betänkligheter att ordna försäljningen utan sammanhang med skatt, och jag förmodar att, då icke den väg, som den Herr Odelberg anvisat, nu kan beträdas, vi måste patänka bästa sättet att ordna bränvinsförsäljningen såsom en kommunalaccis, dervid jag erkänner, att vida bättre grunder torde kunna uppställas än de, hvaruppå den nuvarande försäljningslagen är bygd. Jag tillåter mig nu framhålla en del af en föregående talares anförande för att visa, att en skiljaktighet i föreslagna grunderna för lagstiftningen rörande bränvinsförsäljningen, som ifrågavarande talare betraktade såsom en obetydlighet, dock i sjelfva verket förändrar saken väsentligen. Den talaren, nemligen Herr Bennich, yttrade, att han i Bevillnings-Utskottet förr varit med om att i denna fråga framlägga ett förslag någorlunda likt Herr Odelbergs. Dessa tvänne förslag, som ansetts »någorlunda» lika, vill jag påstå, icke kunna med hvarandra jemföras. Det förslag, hvarpå Herr Bennich syftar, och i behandlingen hvaraf äfven jag sasom ledamot

*Sammanlag-
ning af af-
gifterna för
bränvins till-
verkning och
försäljning.*

(Forts.)

*Sammanlag-
ning af af-
gifterna för
brännvins till-
verkning och
försäljning.*

(Forts.)

af Bevillnings-Utskottet deltog, gick ut på, att kommunen fick utöfva en mycket sträng uppsigt öfver brännvinsförsäljningen och antaga den som finga rörelsen idka, hvaremot Herr Odelberg nu föreslår, att försäljningen skulle blifva en fri näring. Jag ber att få för ett ögonblick återgå till den delen af frågan, som rör aflösningen af städernas och landskommunernas andelar i försäljningsaccisen. Måne det är väl betänkt att beröfva kommunerna denna accis, då redan inom vårt land begagnas, i mycket större skala än som sker i andra länder, den direkta förmögenhets- och inkomstskatten för beredande af intrader till kommunala behof. Den ryktbare ekonomisten Stuart Mill säger i någon af sina afhandlingar, »man kan frukta att inkomstskatten, som till utseendet är den rättvisaste, blifver i sjelfva verket i tillämpningen orättvisare än många andra skatter, som vid första påseendet förefalla mycket sämre.» Jag instämmer med Utskottet beträffande första punkten, och hvad den andra angår, erkänner jag, att Friherre Foeks reservation är så skrifven, att man från densamma skulle kunna hemta ett mycket starkt stöd för att i sedlighetens intresse höja brännvinstillverkningsskatten, utan att vidtaga någon annan åtgärd. Han anser, att inga olägenheter skulle uppkomma af brännvinstillverkningsskattens höjande, och i detta fall förlitar jag mig fullkomligt på honom; han tyckes ingalunda bestrida, att tillverkningsskatten lämpligen kan nu mycket höjas, ändock att frågan om försäljningslagens ändring för närvarande får förfalla. Ur sedlighetens intresse kunde man således önska, att tillverkningsskatten nu höjes, men ur statsekonomisk och finansiell synpunkt torde viktiga skäl kunna anföras deremot och lära nog dragas fram af efterföljande talare. Ett enda ord vill jag nu till slut tillägga, nemligen en anmärkning vid Herr von Kochs anförande. Han yttrade, att om den nu varande försäljningsskatten sammanslås med den nu varande tillverkningsavgiften, så, äfven om försäljningslagen kvarstår oförändrad, skulle ändock något godt af en dylik anordning uppkomma. Detta måste jag bekänna, att jag icke kan fatta. Hvad vill det säga att sammanslå tillverknings- och försäljningsskatterna och ändock låta nu varande försäljningslag med sina skatter kvarstå? Jag begriper det ej, men har säkert missförstått Herr von Kochs yttrande.

Jag yrkar bifall till Utskottets förslag i första punkten och ber att senare få bestämna mig rörande den andra punkten i betänkandet.

Herr Rydin: Den fråga, som nu föreligger, har varit föremål för öfverläggningar inom Riksdagen under hela den tid, det nya statskicket egt bestånd; man har gång efter annan framkommit med förslag om sammanslagning af brännvinstillverknings- och försäljningsavgifterna, och såsom argument för en dylik sammanslagning har man anført, att brännvinet derigenom skulle fördyras och i och med detsamma sedligheten befrämjas. Det medel, som härvid väl vore det naturliggaste, föreställer jag mig dock skulle vara, att endast höja tillverkningsskatten. Hvad har väl försäljningsavgiften med den andra avgiften att göra, och hvartill skulle en sammanslagning tjena? Man börjar med att åberopa sedlighetens intresse för en förhöjning af skatten och så slutar man med att föreslå en dylik sammanslagning samt en förändring af försäljningslagen; det intresse, som derigenom skulle i sjelfva

verket främjas, tror jag är det, som sträfvar att återfå det gamla kaotiska tillståndet. Det finnes alltid många, som hafva god lust att fiska i grumligt vatten, och vi torde alla hafva väl bekant den stora agitation, som bedrifvits för en förändring af försäljningslagen äfvensom de försök, en stor firma gjort att eludera denna lag.

*Sammanlag-
ning af af-
gifterna för
bränvins till-
verkning och
försäljning.*

(Forts.)

Betraktar jag nu närmare frågan om att höja skatten, så framställer sig i första rummet för mig frågan, huru vida det under nu varande förhållanden, då statsregleringen visar öfverskott, kan vara skäl att Riksdagen på egen hand höjer en skatt, utan att på samma gång taga i betraktande denna skatts plats i skattesystemet i sin helhet? När man höjer en skatt, bör man väl söka samtidigt åstadkomma lindringar på andra håll, så vida icke förhöjningen är betingad af större utgifter. Då några sådana ökade utgifter i närvarande ögonblick icke kräva en dylik förhöjning, kan jag för min del ej anse densamma befogad. Andra tider stunda likväl; vi veta att försvarsfrågan står för dörren, och att den kommer att kräva ökade utgifter. Då kan det blifva i sin ordning att man vid uppgörandet af en finansplan tager frågan om en förhöjning af ifrågavarande skatt under ompröfning. För min del har jag visst icke någonting mot förhöjningen, men jag vill dock icke besluta mig därför utan att kunna stödja mig på en utredning af frågan och utan att frågan om andra skatteförändringar prövas i sammanhang dermed. Skall man kunna möta stora utgifter, fordras det att man vidtager jemkningar på många håll; bland förordningar, som tarfva betydlig förändring, är bevillningsförordningen en, i synnerhet i hvad som rör taxeringen, så vida det icke skall gå på det sätt, att en klass medborgare förtryckes af de andra. Det torde nu vara ådagalagdt, att det icke går för sig att helt hastigt och lustigt höja en skatt.

Jag vill nu öfvergå till frågan om sammanslagningen och dervid först säga, att jag anser detta uttryck mycket oegentligt, ty det är icke någon sammanslagning. Bränvinstillverkningsafgiften är en skatt, som är en statsinkomst, försäljningsafgiften åter är en accis, som är en kommunens inkomst. Då man stiftade den nya bränvinslagen, ansåg man sig genom denna försäljningsafgift hafva beredt kommunerna och de lokala myndigheterna tillfälle att ordna bränvinsförsäljningen på det sedligheten mest främjande sätt. Under hela den tid som förlupit hafva städerna haft att kämpa med de s. k. sjelfegande rättigheterna, hvilken kamp icke egt rum utan utgifter för städerna. Det är först på sista tiden som dessa rättigheter upphört och städerna kunnat ordna utskänkningen på bästa sätt, utan att störas af några på sidan stående krafter. Kan det väl nu vara skäl att draga ett streck öfver den lag, som garanterar städerna, landskommunerna och landstingen denna accis, hvarigenom man skulle beröfva kommunerna ett af de väsendtligaste medel, de ega för främjande af sina gemensamma viktiga materiella och äfven andliga intressen? Har man kanske någon anledning att säga, det kommunerna använt sina inkomster på ett sådant sätt, att statsmagtarna böra taga saken om hand? Mig veterligen icke. Ser man till huru de olika kommunerna använt dessa inkomster för lättnader i kommunikationsväsendet, spridande af renlighet och ordning, utveckling af skolväsendet m. m., så finner man att denna skatt på

*Sammanlag-
ning af af-
gifterna för
brännvins till-
verkning och
försäljning.*

(Forts.)

många orter varit ett vehikel för utvecklande af sjelfverksamhet och företagsamhet. Kan det då vara skäl att beröfva kommunerna ett sådant medel? Är det icke i sin ordning att på samma gång konsumtionsskatt är till för statens ändamål, en sådan beskattning äfven må få användas till fördel för de särskilda orterna? Syftet med den nya brännvinslagstiftningen har varit ej mindre att genom försäljningsaccisen se kommunen till godo, än att genom tillverkningsskatten bereda staten inkomst. Är det i sin ordning att staten fräntager kommunerna ett medel för sjelfverksamhet? Är icke hela den nu varande tendensen att decentralisera mer och mer? Låter man alla afgifter ingå till statskassan, blir den naturliga följden, att alla repliera på staten, emedan de äro beröfvade medlet att sjelfva kunna verka. Om man stryker bort den inkomst, som kommunerna nu hafva sig tillförsäkrad för att tillgodose sina behof, hvad blir följden deraf? Jo, den allmänna bevillningen kommer att ligga till grund för alla skatterna, och, om bevillningsförordningen redan nu innebär orättvisor, så komma dessa derigenom att kännas ändå mycket mera. I synnerhet blir förhållandet sådant i städerna; städerna äro icke i tillfälle att sjelfva bestämma hvilka som skola tillhöra kommunen, utan en mängd personer flyttar dit för att draga fördel af undervisningsväsende och andra förmåner, som städerna erbjuda, men betala icke någon skatt; många flytta dit, som städerna icke blott få skaffa bostäder utan jemväl underhålla. Det är endast de af städernas invånare, som äro påförde allmän bevillning, hvilka betala för de fördelar, de åtnjuta. Liksom städerna hafva emellertid äfven länen och landskommunerna fördel af den ifrågasvarande skatten; men, anmärker man, fördelen för landskommunerna är mycket liten. Det är dock deras eget fel och icke lagens, ty enligt förordningen hafva de rätt att förena sig i distrikt för att på bästa sätt ordna denna angelägenhet.

Jag har här talat för kommunernas bästa, men jag är icke desto mindre den förste att erkänna kommunernas skyldighet att uppoffra sina rättigheter för det allmänna bästa, dock måste man hafva klart för sig det ändamål, för hvilket detta offer kräfvcs. Går jag till det af Friherre Fock i hans reservation framställda förslag, så finner jag åtskilligt tal om att hämma lönkrögeriet, främja sedligheten, bättre ordna försäljningen m. m. d., men den sakrika utredning, hvarom här har talats, har jag icke kunnat upptäcka. Der finnes ju icke en enda antydning om huru försäljningen skall ordnas i de särskilda orterna. Den oförmåga att lösa frågan, som en talare förklarade lysa fram genom Utskottets betänkande, den finner jag äfven i Friherre Focks förslag, och jag skulle vördsamt vilja fråga, huru vida det finnes någon som kan upplysa mig om huru frågan skall lösas på det sätt han föreslagit. Kan det väl under sådana förhållanden vara skäl att på grund blott af sväfvande allmänna satsar, allmänna betraktelser, besluta sig för en sådan skrivelse till Kongl. Maj:t, som den reservanten föreslagit? Visserligen säger reservanten i sin reservation, att ju längre man uppskjuter frågan, desto svärlöstare blir den, desto våldsammare blifva sannolikt åtgärderna. Men, mine Herrar, hvem är det som är förpligtad att tillse det lagstiftningen uti ifrågasvarande hänseende föres i den rätta färan, främjas och utvecklas? Jo, initiativet tillhör

ännu i främsta rummet konungamagten. Hvem är konungamagten härvid lag? Jo, Kongl. Maj:t i statsrådet, särskildt med stöd af finansministern. Hvem är då finansministerns stöd? Jo, det är just den ärade reservanten, som har till uppgift att gå Kongl. Maj:t till handa med de upplysningar och utredningar, som kunna vara erforderliga i dylika frågor. Det är denne samme reservant, som i egenskap af riksdagsman i Utskottet väcker förslag om att Riksdagen skall gå in till Kongl. Maj:t och begära att Kongl. Maj:t skall ålägga reservanten i egenskap af byråchef att göra den utredning, som erfordras för att få saken på det klara. Det förefaller mig, som det under sådana förhållanden vore det bästa att icke gå in till Kongl. Maj:t med någon skrifvelse, utan i stället låta reservanten, i sin egenskap af byråchef, i den ordning som för honom är fastställd, själf gå in till Kongl. Maj:t med de förslag han kan anse ändamålsenliga.

Jag yrkar bifall till Bevilnings-Utskottets förslag.

Friherre Nordenfalk: Ehuru jag för min del biträdt sammanförandet i föredragningen af de båda nu förevarande punkterna, anser jag dock att de förslag, som ligga till grund för dem, icke nödvändigt höra tillsammans utan beröra två skilda frågor. Jag ber att få yttra mig särskildt om dem båda. Hvad beträffar en förhöjning af den nu varande bränvinsskatten, så läser det väl först och främst svärligen kunna nekas, att, när värdemätaren fallit, samt den skatt, som hittills varit gällande och hvars goda verkningar i sedligt hänseende man erkänner, numera måste anses faktiskt blifvit nedsatt, en förhöjning bör ske, åtminstone motsvarande nedsättningen i penningvärdet. Beträffande den siffra, hvartill skatten bör för närvarande höjas, har jag för min del inom Utskottet påyrkat 1 krona 20 öre såsom lämpligare än 1 krona 50 öre, då ännu icke någon sammanslagning af försäljnings- och tillverkningskatterna kan ega rum, samt den förhöjning, som deri ligger, således kvarstår och tillsamman med 1 krona 20 öre ungefär motsvarar 1 krona 50 öre, hvartill skatten, i händelse af en sammanslagning, sålunda naturligen komme att uppgå. Mot dem som yttrat sina farhågor för att staten på detta vis skulle få en ökad, nu onödig inkomst får jag anmärka, att, då Riksdagen ännu icke behandlat tulltaxan, så har Riksdagen i sin hand att genom nedsättning i tull, å t. ex. de större konsumtionsartiklarne, vidtaga en reglering, hvilket är så mycket lättare att göra, som en förhöjning tillbaka i dessa tullsatser hittills vid behof icke mött synnerliga svårigheter och således icke behöfver göra det framdeles heller.

Hvad härefter angår frågan om minuterings- och utskänkingsafgifternas s. k. »sammanslagning» så, om jag i likhet med en föregående talare trodde, att man kunde allt framgent afslå fordran på indragning till staten af bränvinskonsumtionsskatten, och att de kommuner och institutioner, som så att säga stödjade sig på denna skatt, framgent kunde vara trygga, så skulle jag, oaktadt denna skatt nu faller temligen ojemnt, ej för närvarande förorda någon reglering af densamma, men min åsigt är, att en indragning deraf till statskassan ej låter länge vänta på sig. Blir bränvinsskatten förhöjd med ett betydligare belopp, t. ex. till 2 kronor, torde den nu till kommuner och

Sammanslagning af afgifterna för bränvins tillverkning och försäljning.
(Forts.)

*Sammanlag-
ning af af-
gifterna för
brännvins till-
verkning och
försäljning.*

(Forts.)

landsting utgående afgift nog komma att dervid tagas i anspråk, och jag tror att ojemheten vid dess nuvarande fördelning kommer att bidra dertill. Hufvudsakligen emedan jag således icke anser frågan vara fullt fri, tror jag att, innan frågan »blifvit varm», en reglering är behöflig just i kommunernas, landstingens och hushållningssällskapens rätt förstådda intresse, och jag har skäl att antaga mig ej vara ensam om denna mening, då riksdag efter riksdag allt flere uppträda för den s. k. sammanslagningen. Då man i denna fråga ej kan beräkna framtiden med säkerhet, utan måste kalkylera på sannolikhetsskäl, anser jag auktoritetstro ej vara förkastlig, och jag ber därför att få hänvisa till ett yttrande, som Riksdagens i frågan troligen sakkunnigaste ledamot, Friherre Fock, i sin reservation begagnat. Han säger: *"för min del anser jag behofvet af denna ersättningsfrågas snara lösning, om det vore möjligt, ännu mer än det sedliga intresset tala för en skyndsamt reform i brännvinsförsäljningslagen."* Herr Rydin har frågat, om det är skäl att höja brännvinskatten utan att taga i betraktande nedsättningar på annat håll, och härpå svarar jag, att den afdelning af Bevilnings-Utskottet, som behandlar tullstadgan, verkligen tagit detta i betraktande, hvarför ock åtskilliga tullfrågor blifvit uppskjutna, till dess frågan om brännvinskatten är afgjord. Samme talare yttrade äfven, att reservanten, Friherre Fock, i sjelfva verket föreslagit att Riksdagen skall uti skrifvelse anhålla, att Kongl. Maj:t må ålägga reservanten att utarbete förslag i detta ämne, samt att detta vore en onödig omväg. Detta tror jag vara ett misstag. Det är väl alldeles tydligt, att sådana förslag icke kunna medhinnas att inom Riksdagen uppsättas, ej ens om man hade reservantens förnåga att tillgå; och jag tror äfven att om Riksdagen går in till Kongl. Maj:t med en sådan begäran, som föreslagits, Kongl. Maj:t säkerligen kommer att för frågans allsidiga behandling anlita ett flertal krafter.

Jag har tagit mig friheten nämna, att jag anser en annan siffra för förhöjningen, än den af Herr Friherre Fock föreslagna, vara lämplig. Jag vill dock ej strängt hålla på min åsigt häri, om den ej understödes; deremot tror jag att i Friherre Focks skrifvelsförslag förekomma, uti senare delen af mom. b, detaljer, på hvilka Riksdagen i frågans nu varande opröfvade skick ej bör inlåta sig. Jag föreställer mig att det ej vore lämpligt att dessa detaljer inflyta i Riksdagens skrifvelse, emedan Riksdagen derigenom skulle på förhand bestämna sig för en viss riktning innan en utredning skett, och jag anhåller därför om proposition på Friherre Focks reservation med uteslutande ur mom. b af senare delen från och med orden »dock under förutsättning» etc.

Herr Hammar: Jag behöfver säkerligen icke återkalla i Kammarrens minne de motioners olikhet, hvilka förelegat Bevilnings-Utskottet till behandling. Under det den ene motionären yrkat fullständig frihet i brännvinsförsäljningslagen, yrkar en annan ganska restriktiva åtgärder, och en tredje yrkar ingenting alls i afseende på försäljningslagen, åtminstone har han lemnat Utskottet i fullständig ovisshet om hvad han vill. Uti ett öfverensstämma dock alla motionärerne, och det är uti en förhöjd beskattning. Deras syfte är säkerligen lika, naturligtvis att

genom en förändring, vare sig i tillverkningslagen eller försäljningslagen, minska superiet. Innan jag öfvergår till att framställa min tanke i detta ämne, ber jag att få besvara en af de ärade motionärerne, som hänvänt sig till Utskottet med anhållan, att Utskottet ville taga del af de källor, hvarur han hemtat sina förslag, nemligen den finska lagstiftningen. Han har nu här uttryckt den förmodan, att Utskottet icke haft tid eller icke brytt sig om att taga del af hans källor. Jag kan försäkra, att Utskottet både haft tid att göra det och verkligen gjort det, men Utskottet har ej deraf kunnat draga samma slutsats som motionären, eller att en sammanslagning af tillverknings- och försäljningsskatterna varit det som minskat superiet i Finland. Efter min tanke har denna sammanslagning varit den minst verkande faktorn. Helt andra faktorer finnas i den finska lagstiftningen, och jag skulle för Kammaren kunna nämna flertalet af dem, men jag tror mig endast behöfva nämna två. Den ena är, att den finska lagstiftningen föreskrifver ett maximum af bränvin, som får produceras i landet, nemligen 4,300,000 kannor. Derutöfver får bränvin icke tillverkas inom Finland utan kejsarens särskilda medgifvande. Den andra faktorn är, att finska lagstiftningen förbjuder import af bränvin under hvad förhållande som helst. Jag hemställer, om man ej får ause de af mig nu nämnda faktorer såsom de, hvilka verkat superiets hämmande i Finland, och icke den omständighet, att någon bränvinsutminuteringskatt ej finnes der. Tillverkningsrätten meddelas i Finland på annat sätt än här, ty der auktioneras denna rättighet bort på landskontoret till den högstbjudande, men någon bränneriegare får icke inropa tillverkningsrätt utan särskildt tillstånd af kommunen. Utskänkningskatt finnes visserligen; men icke någon utminuteringskatt, och på landet få ej finnas några andra utskänkningsställen än gästgifvaregårdarne. I stad får utskänkning ej ega rum utan tillåtelse, för hvilken särskild skatt betalas, hvilken af guvernören bestämmes. Utan att vidare ingå på den finska lagstiftningen, tror jag mig kunna säga, att, om man antog den i dess helhet här i Sverige, så skulle den visa sig lika verksam här som i Finland, men jag tror att det vore fäfanget att försöka få en sådan lagstiftning här antagen. Jag tror det vara oriktigt att vänta, att några utbrutna delar af denna lagstiftning skulle verka som lagen i sin helhet. Med hvad jag nu nämnt har jag endast haft för afsigt att visa motionären, att Bevillnings-Utskottet ej varit så likgiltigt för att taga del af den finska lagstiftningen, som han trott.

Jag ber nu att få öfvergå till föreliggande förslag. De gå ut på att minska superiet dels på lagstiftningens väg och dels genom en skatteförhöjning. Jag försäkrar, att, om Utskottet hade trott, att målet kunnat vinnas på något af de utaf motionärerne föreslagna sätt, så hade icke en enda röst inom Utskottet höjt sig mot hvarje försök i sådan riktning, men Bevillnings-Utskottet har trott, att sättet att förekomma superiet är att göra bränvinet mindre lätt åtkomligt, och en sådan föreskrift hafva vi i vår nuvarande försäljningslag. Ett annat sätt, som af motionärerne föreslagits till superiets minskande, är bränvinets fördyrande. En reservant har föreslagit att öka tillverkningskatten från 80 öre per kanna till 1 krona 50 öre, men med bort-

Sammanslagning af afgifterna för bränvins tillverknin och försäljning.

(Forts.)

Sammanlag-
ning af af-
gifterna för
bränvins till-
verkning och
försäljning.

(Forts.)

tagande af utskänkings- och utminuteringsafgiften. Om man bort-
tager utskänkingsafgiften, som är 40 öre, från den skatteförhöjning
af 70 öre, som är föreslagen, så återstår en förhöjning af endast 30
öre per kanna. Jag hemställer om det är troligt att en förhöjning af
30 öre per kanna, eller ungefär 1 öre per tre kubiktum, skulle bidraga
till att minska superiet. Jag tror det knappast. Det ligger i sakens
natur, att hvarje förhöjning i tillverkningsskatten minskar konsum-
tionen, men jag tror att en sådan förhöjning träffar den, som man
icke vill träffa. Den minskar konsumtionen hos den ordentlige för-
brukaren, men superiet minskas icke, allra helst som i närvarande stund
bränvinet på krogarne redan nu försäljes till ett pris, högre än det,
hvertill det skulle kunna försäljas äfven med den föreslagna skatte-
förhöjningen, ty för närvarande säljes det icke i små partier på kro-
garne under 3 kronor per kanna, och till detta pris skulle det kunna
säljas med betydlig förtjenst äfven efter den föreslagna förhöjningen.
När Utskottet således ej kunnat komma till den öfvertygelse, att den
föreslagna skatteförhöjningen skulle minska superiet, så har Utskottet
ansett sig skyldigt taga i betraktande de olägenheter, som deraf skulle
uppkomma, och, säge hvad man vill, är det fara värdt att en betyd-
ligare förhöjning skulle åstadkomma smuggling och lönbränneri. Nu
smugglas ej bränvin på södra eller vestra kusten, men detta kommer
sig deraf, att lockelsen till förtjenst icke motsvarar risken. Om den
ifrågasatta skatteförhöjningen skulle gå igenom, och till följd deraf
tullen förhöjdes i samma proportion, så skulle vi snart åter hafva att
beklaga oss öfver smuggling och lönbränning. Då jag för min del
hyser den öfvertygelse, att den föreslagna åtgärden ej skulle minska
superiet utan medföra olägenheter, så har jag måst taga i öfver-
vägande, om staten har behof af en skatteförhöjning. För närvarande
brännas här i landet årligen 18,000,000 kannor och skatten uppgår,
efter 80 öre per kanna, till 14,400,000 kronor. Skulle skatten nu
ytterligare ökas med 70 öre, så blefve, derest produktionen vore den-
samma, inkomsten ökad med ungefär 12 millioner, och äfven om pro-
duktionen minskades till $\frac{2}{3}$ af hvad den för närvarande är, eller till
12 millioner kannor, skulle den ifrågasatta skatteförhöjningen lemna
en ökad inkomst af 8 å 9 millioner kronor. Behöfver staten verklig
dena ökning? Härtill har Utskottet ej kunnat svara annat än nej.
Men vi veta icke, om den kan komma att behövas, när den stora orga-
nisationsfråga, som är å bane, blifvit afgjord, och då kan det vara godt
att hafva reserver att tillgå. Jag tror icke att ens då en så stor skatte-
förhöjning bör komma i fråga på en gång, ty en öfvergångsperiod
måste finnas, och skatteförhöjning kan således ske successivt i mån af
behof. Jag anser, att en sådan förhöjning icke bör taga sin början,
förr än ett verkligt behof förefinnes.

Dessutom tror jag att Utskottet haft ett godt stöd för sin hem-
ställan i de åtgärder, som Riksdagen förut åtskilliga gånger beslutat.
Redan förut har nämnts, att vid 1870 års riksdag Bevillnings-Utskottet
inkom med förslag om en total förändring i bränvinslagstiftningen.
Detta förslag föll; men vid 1871 års riksdag afgaf Utskottet förslag
till en skrivelse till Kongl. Maj:t med begäran om en utredning an-
gående precis samma förhållanden, om hvilka en reservant nu föreslagit

en skrifvelse; men äfven det förslaget föll. Vid förlidet års riksdag väcktes i Andra Kammaren motion om en skatteförhöjning till samma belopp, som nu ifrågasatts, eller 1 krona 50 öre för kannan. Denna motion föll här i Kammaren med en sådan majoritet, att det lyckats vinna för sig endast 19 röster. Jag hemställer då, om Utskottet ej haft skäl att icke föreslå någon förändring i Riksdagens föregående beslut. Jag känner icke att sedan sista året sådana förändringar inträdd, som skulle kunna framkalla ett annat resultat. Vål har en talare nämnt, att arbetsprisen stigit sedan förra riksdagen, men jag får erkänna, att jag tvärtom tror att de fallit.

*Sammanlag-
ning af af-
gifterna för
brännvins till-
verkning och
försäljning.
(Forts.)*

Jag anhåller nu att få yttra något med afseende på den af Friherre Fock afgifna reservationen. För min del kan jag ej, på grund af hvad deri anförts, komma till samma slutsats, som reservanten. Han talar om att, derest icke en skatteförhöjning inom kort toge sin början, skulle en våldsam spekulation i tillverkning och införsel af brännvin uppstå. Jag tror knappt att det är möjligt att hindra en spekulation. Spekulationsandan är ibland temligen förutseende och har liksom en aning om hvad som skall hända. Denna slutsats drager jag af den stora import af spritvaror, som skett under förlidet år. Denna import har icke påkallats af behovet, utan, efter hvad jag tror, framkallats af en aning om möjligheten af att en skatteförhöjning skulle redan vid denna riksdag starkt ifrågasättas. Om en förhöjning skulle under innevarande år taga sin början, tror jag att både brännvinsbrännare och importörer skulle veta att ganska väl begagna sig af tiden, innan förhöjningen skulle träda i kraft. De hafva ännu 1½ månad, under hvilken brännvinsbränning är tillåten, och denna tid skulle nog särdeles väl begagnas. Reservanten säger på ett ställe: »Det vore ju dessutom ingalunda otänkbart, att den blifvande utredningen visade så många olägenheter och svårigheter vara förenade med försäljningsafgifternas borttagande, att förslaget derom måste öfvergifvas.» Och vidare säger reservanten: »Skulle det slutligen mot förmodan visa sig, att förslaget om ifrågavarande afgifters borttagande ej kan genomföras, då, men ej förr, måste äfven jag, och jag förmodar äfven de, hvilka i denna fråga tänka lika med mig, medgifva att skatteförhöjning är en af de få ännu återstående lagstiftningsåtgärder, hvarigenom en förbättring i det närvarande tillståndet kan åstadkommas.» Således tyckes det som om reservanten icke vill försöka en verkan af skatteförhöjning förr än det visat sig att på lagstiftningsväg icke kan åstadkommas något bättre; men icke desto mindre föreslår han, att Riksdagen uti skrifvelse till Kongl. Maj:t skulle anhålla, att en skatteförhöjning må genast träda i kraft. Det är en helt annan slutsats än den, hvartill jag kan komma af hans yttrande.

Slutligen tillåter jag mig att hemställa, om det vore välbetänkt, att Riksdagen under sista året af en valperiod ingår till Kongl. Maj:t med en skrifvelse sådan som den af reservanten föreslagna, till följd hvaraf en djupt ingripande åtgärd skulle vidtagas, hvilken, då den går ut på en betydlig skatteförhöjning, säkerligen icke blefve välkommen inom landet.

På grund af alla de skäl jag nu anført, anhåller jag om bifall till Utskottets hemställan i båda de nu föredragna punkterna.

*Sammanlag-
ning af af-
gifterna för
brännvins till-
verkning och
försäljning.*

(Forts.)

Herr Larsson, Salomon: Jag har trott att Utskottet, i en så behjertansvärd fråga, som den förevarande, skulle komma till ett bättre resultat, än det som innefattas i de nu föredragna punkterna; men då så ej är fallet, får jag ansluta mig till den af Herr Friherre Fock afgifna reservation.

Herr Grafström: Jag måste bekänna, att jag är ganska villrådig hvilken åsigt jag för min del skall omfatta af de många, som hvimla i Utskottets föreliggande betänkande; deremot är jag icke villrådig i att känna som en pligt att här uppträda och uttala den åsigt, att en fara är för handen och att någonting måste göras för att hämma den allt mer och mer tilltagande dryckenskapslasten i vårt land. Jag vet äfven, att många finnas, som med mig dela oron öfver den allt mer stigande brännvinsfloden, hvilken snart hotar att öfversvämma de dammar, hvilka svenska folkets representanter för omkring tjugu år sedan lyckades uppressa mot densamma. Att sådana tankar och känslor finnas på många håll, det visar sig äfven af den mängd motionärer, som uppträdt i detta ämne; men att saken är svår att behandla, det visar sig deraf, att Bevillnings-Utskottet afslagit allt utom några mindre detaljförslag.

Man har föreslagit att höja tillverkningsskatten, och en talare trodde, att man skulle derigenom kunna förekomma alla de olägenheter, som äro en följd af den särskilda skatten på försäljningen, som då skulle borttagas; hvarjemte han antog, att nykterheten i vårt land på sådant sätt skulle främjas. Jag skulle vilja bedja den ärade talaren erinra sig tillståndet för tjugu år sedan. Hade man då endast höjt tillverkningsskatten och i öfrigt lemnat näringen fri, så är jag öfvertygad, att tillståndet ännu varit detsamma. Om brännvinsförsäljningen skulle vara fri som all annan försäljning och endast tillverkningen beskattades, så skulle helt säkert utskänkningsställen finnas öfverallt, vid broar och färjor, ja, snart sagdt i hvarenda stuga vid vägen i vårt land; och, långt från att den olyckliga dryckenskapen skulle derigenom kunna hämmas, skulle den i stället vara i ännu större tilltagande.

Man har äfven föreslagit, att försäljningsskatten skulle sammanslås med tillverkningsskatten, men att kommunerna likväl skulle ega att hålla utskänknings inom vissa gränser och föreskrifva bestämmelser för ordnandet af densamma. Denna åsigt kan jag för min del ej gilla, utan tror att det är af största vikt att man bibehåller utskänkningsskatten, såsom en kommunalskatt, skild från tillverkningsskatten, såsom en statens skatt. Då man för tjugu år sedan ordnade dessa förhållanden, var väl meningen att uppmuntra kommunerna att i ädel täflan med hvarandra söka reglera denna svåra sak och att på samma gång gifva dem nödiga medel i händerna för att vidtaga de mått och steg, som kunde erfordras för hämmandet af dryckenskapens följder. Jag tror jemväl, att en sådan täflan kommunerna emellan egt run, och att förhållandena i många kommuner äro mycket väl ordnade, så att de kunna tjena till föredöme för de kommuner, som ännu ej hafva kommit lika långt. Det har blifvit sagdt, att det vore ovärdigt kommunerna att taga inkomst af en handtering, hvilken åstadkommer så mycket ondt och hvilken man helst skulle vilja helt och hållet tillintet-

göra, men jag tror, i likhet med den ärade reservanten, att detta onda är så djupt rotadt, att det icke lär lyckas oss att rycka upp det med rötterna. Det beror på andra krafter, som ligga utom Riksdagens lagstiftningsområde; Riksdagen kan lagstifta i afseende å yttre gerningar, men öfver de inre motiven har den ingen makt. Vi få väl således taga denna näring såsom ett nödvändigt ondt och söka göra det bästa möjliga af den, och jag tror då, att det är bättre, om man låter kommunerna sjelfva taga saken om hand, än om denna olycksaliga näring skall öfverlemnas åt personer, som endast afse sin egen vinning. Det bästa är således, efter mitt förmenande, när kommunerna bilda bolag för öfvertagande af bränvinsutskänknigen; och att göra detta står dem fritt för närvarande med den lagstiftning vi nu ega, och jag förstår då icke hvarför man vill hafva en förändring i annat syfte. Ej heller kan jag inse, att det skulle vara någon fördel, om Kongl. Maj:t utfärdade en enda lag för hela landet för att ordna frågan rörande bränvinsförsäljningen. En sådan centralisation kan jag icke gilla; den strider alltför mycket mot den sjelfstyrelse, jag anser böra tillkomma kommunerna, och skulle icke kunna lämpa sig efter olika förhållanden på olika ställen, och skulle framträda såsom ett otillbörligt tvång utan att kunna väsentligen främja sjelfva den åsyftade saken, eller dryckenskapens väsentliga hämmande.

*Sammanlag-
ning af af-
gifterna för
bränvins till-
verkning och
försäljning.*

(Forts.)

Jag kan således icke förena mig om den skrifvelse till Kongl. Maj:t, som Friherre Fock föreslagit, ehuru jag visserligen anser att någonting bör göras. Jag skiljer mig i ett afseende från åtskillige af de talare, som här uppträdt i afton, deruti nemligen, att jag anser att vi nu böra höja tillverkningsafgiften. Man anför deremot, att vi för närvarande icke behöfva den stora inkomst, som skulle blifva en följd af en sådan höjning, och det kan väl ega sin riktighet; men jag tror att man bör betrakta saken icke blott ur finansiell utan jemväl ur moralisk synpunkt, och det är ur denna senare synpunkt, som jag tror det är en pligt att höja tillverkningsafgiften, emedan man derigenom möjligen kan förekomma det ohejdade hängifvande åt dryckenskapen, som blifvit en följd deraf att, under det arbetslönerna och prisen på andra varor stigit, så har bränvinspriset förblifvit detsamma, d. v. s. det är icke längre lika högt som förut i förhållande till allting annat. I sådant fall bör emellertid tillverkningsafgiften höjas ansenligt, ty eljest blir höjningen endast en finansiell åtgärd, och det är ju icke meningen. Såsom skäl mot att nu höja tillverkningskatten har man äfven anført, att det vore bättre att dröja dermed, till dess vi i och för den nya härordningen få större behof af inkomster, men jag tror ej att vi hafva någon tid att förlora. Så länge vi hafva skuld, veta vi väl dessutom alltid hvar vi skola göra af ett möjligen blifvande öfverskott. På grund af hvad jag nu yttrat anhåller jag om återremiss och ber att på samma gång få uttala den önskan, att Utskottet ville tänka på att höja tillverkningsafgiften till 1 krona 50 öre.

Herr Rydqvist: Då den betydliga förhöjning af tillverkningsafgiften å bränvin. som föreslagits af Friherre Fock i hans betänkandet åtföljande reservation, eller 70 öre, icke är föranledd af det ringaste behof att öka statsinkomsterna, utan helt och hållet skulle grunda

*Sammanlag-
ning af af-
gifterna för
brännvins till-
verkning och
försäljning.*

(Forts.)

sig derpå, att det skulle verka till det omåttliga brännvinsupandets hejdande, om icke hämmande, tager jag mig friheten att uttala min åsigt i frågan, eller att en så betydligt förhöjd skatt skulle enligt mitt förmenande, hvad ock Herr Hammar nyligen påpekat, alldeles bestämdt föranleda en högst betydlig smuggling och lönbränning. Vidare skulle en sådan med ens vidtagande förhöjning hafva till följd, att genast efter det Riksdagens beslut blefve känt, komme brännvinsprisen, hvilka nu variera mellan 1 krona 52 öre och 1 krona 56 öre, att höjas med ända till 70 öre, och vi skulle då i en hast få åtskillige millio- närer af personer, som spekulera i stort i brännvin, af hvilket senare slag vi torde hafva åtskilliga här i landet. Men jag kan icke förstå, att Riksdagen just har någon skyldighet att gifva desse spekulanter så högst betydliga premier för den handtering, de bedrifva. Vidare och då, på sätt jag nyligen påpekat, en så anseelig förhöjning i tillverk- ningsafgiften skulle komma att föranleda smuggling och lönbränning i stort, måste påtagligen mycket strängare och skarpare kontroller än hittills anbefallas och sättas i verket. Frågan blir då, om det kan vara lämpligt och riktigt att blottställa folket för att blifva lagbrytare, innan man vidtagit så beskaffad skärpt kontroll som behöfves. Sär- skildt vill jag ock i detta afseende hänvisa till den erfarenhet, som man vunnit i Förenta staterna. Här var tillverkningen af spritdrycker före utbrottet af inbördes kriget skattfri och okontrollerad. Af rent finansiela skäl belades nu denna tillverkning år 1862 med en skatt af 20 cents per gallon, hvarefter beskattningen tid efter annan så stegrades, att den från 1 Januari 1865 uppgick till 2 dollars, eller 800 procent af varans värde. Men hvad blef följden? Jo, att bedrägerierna och underslevfen, synnerligast vid de inhemska nederlagen och vid exporten, tilltogo alldeles orimligt under i öfrigt usla kontroller och uselt afönade kontrollanter; att spritdryckerna såldes 5 å 15 cents *under* skattesiffran; att statsinkomsten af denna bevillning minskades till hälften mot hvad den utgjorde då 60 cents-beskattningen var gäl- lande, samt att t. ex. 1868 skatt erlades för allenast 7 millioner gal- lons tillverkning, under det man var ense om att minst 60 millioner gallons tillverkats. Sådana följder äro alldeles oundvikliga, om man tager sig för att i hast höja skatten till betydlig grad. Hvad der- efter den stora frågan, eller den moraliska delen deraf beträffar, och den förhoppning, man tror sig kunna hysa derom, att, om priset steg- ras anseeligt, kommer detta att inverka hejdande, om icke hämmande på fyllerilasten, så ber jag, att Kammarerna tager i öfvervägande det exempel, som jag nu skall framdraga angående England. I England har sedan lång tid tillbaka varit antagen en efter våra förhållanden högst betydlig tillverkningsskatt för spritdrycker, eller tio shilling ster- ling per gallon, som motsvarar ungefär $1\frac{3}{4}$ kanna, det vill säga om- kring 5 kronor 16 öre per svensk kanna. Detta är ju en mycket hög skatt — och jag antager att knappast någon af Kammarernas ledamöter tror att vi skulle kunna uppdrifva skatten här så högt. Nå väl, hvad har i detta land inträffat? Jo, att accisafgifterna under de senaste fem finansåren, slutande med 1873, högst betydligt stigit, så att de utgjorde året 1868—1869 £ 20,400,000, året 1869—1870 21,700,000, under året 1870—1871 22,800,000, under året 1871—1872 23,300,000

och under året 1872—1873 25,000,000, allt i runda tal. Således hafva accisafgifterna under loppet af fem år fortfarande stigit och ökats med 25 procent eller 5 millioner £, i följd hvaraf britiska parlamentet ock är från år kunnat minska eller borttaga vissa tullskatter; ty det har för behofvens fyllande haft mer än tillräckligt i de höga acciserna. Och orsaken slutligen till denna högst betydliga tillökning i accisinkomsterna? Jo, enligt sammanstående uppgifter från England, är anledningen härtill att söka i den orimliga tillökningen i förtäring af sprit- och maldrycker, såsom öl, gin, whisky och brännvin. Men detta åter härleder sig från den högst betydliga stegringen af arbetslönerna, som satt folket i tillfälle att förtära vida större quantiteter af dessa drycker, än tillforene. Men hvad har följderna blifvit i öfrigt? Jo, att fyllerilasten tilltagit i fasaväckande grad, så att det sannolikt i detta hänseende för närvarande är sämre bestäldt i England än hos oss. Med detta har jag velat visa och tror mig äfven hafva bevisat, att en högst betydligt förhöjd beskattning på dessa rusgifvande drycker icke förekommer fyllerilasten. I öfrigt vill jag icke framställa något förslag till proposition i denna fråga.

Sammanläggning af afgifterna för brännvins tillverkning och försäljning.

(Forts.)

Herr Hedlund: Da tiden är långt framskriden och Kammarerna längtar att få slut på diskussionen, ber jag att i korthet få nämna, att jag tror, att det var ett välbetänkt beslut som fattades, då man i var lagstiftning för tjugu år sedan skilde mellan tillverknings- och konsumtionsskatten. Jag tror att härigenom bästa medlet funnits att förekomma å ena sidan lönbränning och smuggleri samt å andra sidan ett omätligt förtärande af brännvin. Vill man nu rubba denna lyckliga ordning, är mitt yrkande, att icke någon ersättning måtte lemnas kommunerna, ty under förutsättning, att de fortfarande få sjelfve ordna sin brännvinsförsäljning, komma de att i alla fall deraf åtnjuta nära nog lika stora inkomster; och slutligen får jag förklara, att jag icke vågar att vara med om förhöjning af skatten för det närvarande, af skäl, med hvilkas utvecklande jag nu icke vill upptaga Kammarernas tid; utan yrkar jag endast bifall till Utskottets betänkande.

Herr Wallenius: Den nu föreliggande frågan är en af de mest behjertansvärda, som kommit under Riksdagens pröfning, och det är glädjande att se, att den återkommer hvarje riksdag. Det gäller vårt lif, ty mordengeln, Fylleriet, går fram med ett bart huggande svärd öfver jorden och härjar sällhet och frid inom så väl palats som koja. Menniskovännen, nykterhetsifraren, förer en förtviflad kamp mot fylleriet och alla dem, som draga vinning af denna last. Jag har sjelf intet behof af att suppa mig full — men jag vill därför icke förakta dem, som falla offer för denna last. Om jag vore fattig och usel, om ingen vänlig blick mötte mig i mitt hem, om jag icke hade en smula bröd att gifva min hungriga hustru och mina barn eller en trasa att skylla deras nakenhet med — vet jag icke hvad som kunde hända. Hvem kan säga sig stark nog att under sådana hemska förhållanden icke känna sig dragen till krogen, för att der söka en undflykt från allt det onda som veriden har att bjuda på? Hvem offerar icke då sin sista skärf och sin med svett och möda hopsparade penning för att i

*Sammanlag-
ning af af-
gifterna för
brännvins till-
verkning och
försäljning.*

(Forts.)

fyllrigalenskapen glömma världens vedervärdigheter. Med anledning af hvad jag nu yttrat, fattar jag med begärlighet hvarje tillfälle att hämma superiet. Jag medgifver att Friherre Focks förslag i många delar är opraktiskt och outförbart, och således vore det icke rätt väl betänkt att taga steget nu; men hvad skall man göra? Något måste göras, ty ställningen är förfärlig. Det har blifvit sagdt af en talare på stockholmsbänken, att enda medlet att förekomma superiet är att göra en krog af hvarje koja och dertill lemna dörren på vid gafvel. Detta är icke min åsigt. Jag är en stor vän af friheten, en stor vän af den frihet, som funnits, att kommunerna sjelfva böra få ordna sin brännvinsförsäljning, men en förfärande verksamhet har för mig ådaga-lagt, att denna frihet urartat på ett förfärligt sätt. Mine Herrar! jag vet kommuner, der en sniken brännvinsförsäljare förskaffat sig majoritet derigenom, att han betalat litet mer än hälften af de röstegandes skatter. Jag vet kommuner, der en traktör skaffat sig rätt att utminu-tera brännvin derigenom, att han skänkt slotterbrännvin, julbrännvin, påskbrännvin och pingstbrännvin. En hemsk tafta, men icke desto mindre sann! Det är förfärligt att sådant kan finnas, men sant. Jag vill därför gå i den riktning att lemna dem, som vilja hafva brännvins-försäljning i kommunerna, rätt dertill, men under vilkor, att de få nöja sig med en fjerdedel af de afgifna rösterna på kommunalstämmnan, det vill säga, en anhållan att erhålla rätt till brännvinsförsäljning inom kommunen skulle endast kunna bifallas genom beslut, fattadt af tre fjerdedelar af de röstande. Jag tror, att detta vore ett kraftigt hand-tag åt nykterheten, sedligheten och fliten i våra bygder, och jag tror att detta skulle blifva ett medel, om denna lagstiftning antoges, att bringa det derhän, att man måste erkänna, att vi ej äro en supig, usei och eländig nation, utan att det hos oss finnes kraft, nykterhet och anständighet. Jag yrkar bifall till Friherre Focks reservation.

Grefve Hamilton, Hugo Bengt Archibald: Här hafva åtskillige talare uppträdt till försvar för gällande lagstiftning angående brännvinsförsäljning, hvaremot andre framhållit, att denna lagstiftning skulle vara behäftad med särdeles stora brister.

För min del anser jag det vara svårt att teoretiskt bestämma, huru vida en lag är god eller dålig. Man måste se på resultaten. Man har då påstått, att dessa resultat vore dåliga och otillfredsställande, men jag får tillstå att jag har en motsatt uppfattning, ty, om man jemför nu varande förhållanden med en föregående tids, skall man finna öfver allt en betydlig förbättring i nu i fråga varande afseende. Jag medgifver, att lagen i många hänseenden är bristfällig, särdeles hvad angår landet, men, hvad beträffar lagstiftningen för stad, tror jag, att man kan lemna kommunerna full frihet vid ordnandet af brännvinsförsäljningen, och vi hafva äfven haft den tillfredsställelsen att hafva sett åtskilliga stadskommuner, som på grund af gällande lag särdeles väl ordnat denna angelägenhet. Att exempel på motsatsen finnas, är icke lagens fel, utan beror på fel i lagens tillämpning. Att nu, sedan under många år en förbättring i afseende på det omätliga förtärandet af spritdrycker inträdt, gå så långt i sin ifver att förbättra lagstiftningen, att man är beredd att redan göra ändring i en lag, som med den 1

Januari detta år fått tillämpning, är efter min tanke icke tjenligt, och att ingå till Kongl. Maj:t med begäran om en ny lag, då man icke vet hvad man vill, utan allenast tror sig finna att den gällande lagen är bristfällig och i behof af förändring, är visserligen mycket vigt, men jag hoppas att Första Kammaren icke vill biträda ett sådant beslut. Jag för min del yrkar bifall å Utskottets i första punkten gjorda hemställan.

*Sammanlag-
ning af af-
gifterna för
bränvins till-
verknig och
försäljning.*

(Forts.)

Med afseende på den föreslagna skatteförhöjningen, så gillar jag principiellt en sådan, men jag tror att den, som här blifvit föreslagen och som icke motsvarar mer än nu varande försäljningsafgift, icke skulle verka lyckligt i sedligt hänseende, icke hindra superiet. Vi böra besinna, att detta är till sin natur en beskattning, och en beskattning, som är mycket lämplig och bra och som man har tillfälle att tillgripa, då statens behof det kräfver; men för närvarande är detta icke förhållandet. Sådana förhållanden kunna dock snart inträda, att vi behöfva tillgripa denna skatt, om icke just för den nya försvarsorganisationen, så möjligen för att ersätta en lätt inträffande minskning i tullinkomsterna. Till sådana ögonblickliga behof behöfver man hafva reserverade förråd, och såsom sådant skulle en förhöjning i bränvins-skatten vara synnerligen lämplig.

Jag yrkar bifall till Utskottets förslag äfven i andra punkten.

Herr Carlson: Min afsigt är icke att under någon längre stund taga Herrarnes uppmärksamhet i anspråk, men jag ber endast — och kan icke annat i följd af det intresse, hvarmed jag under en lång följd af år följt utvecklingen i denna fråga — att med några ord få motivera mitt votum.

Jag kan för min del icke rösta för en sammanslagning af tillverknings- och försäljningsafgifterna, först och främst därför, att det är onaturligt att två skatter, så olika till grund och bestämmelse, skulle blifva till en, och för det andra därför, att jag icke betviflar att, om åtgärden vidtages, komma snart att visa sig nya svårigheter, större än de, med hvilka man nu har att kämpa.

Jag finner för min del i den förtjenstfulla och väl affattade reservation, som åtföljer betänkandet, en bekräftelse på denna farhåga, ty man ser klart, att reservanten befarat stora svårigheter, ja, till och med förutsatt att de kunde blifva stora nog att göra hela förslaget om intet. Efter mitt förmenande komma de olägenheter, man vill med det nya förslaget afhjelpa, egentligen deraf, att man ännu icke lyckats finna grunden rör en försäljningslag, som uppfyller hvad man önskar. Men den omständighet, att man ännu icke i detta afseende kommit till ett fullt tillfredsställande resultat, innebär icke ensam tillräckligt skäl att gifva sig in på en alldeles okänd väg, hvilken lem- nar så liten utsigt att vinna det mål man eftersträfvat, nemligen dryckenskapslastens inskränkning. Vid den tid, då förslaget till nu gällande tillverkningslag uppgjordes, trodde man att förhöjning af skatten skulle verka synnerligen starkt till förekommande af bränvinskonsumtionen, men erfarenheten har visat att det vida mindre var förhöjningen af skatten, som verkade ett godt resultat, än inskränkning i tillfällena att åtkomma sjelfva drycken. Det var borttagandet af det

Sammanslag-
ning af af-
gifterna för
brännvins till-
verkning och
försäljning.

(Forts.)

missbruk som låg i husbehofsbränningen, och de många tillfällen att i följd deraf åtkomma varan, som verkade återhållande. Kan man i försäljningslagen införa stadganden, som verka i denna syftning, tror jag att man skall komma långt, rätt långt — naturligtvis icke till målet, ty detta kan endast uppnås genom anlitande af inre, sedliga krafter.

En af reservationens försvarare har sagt, att sjelfva känslan deraf, att något göres, skulle verka välgörande, men det förekommer mig att man icke på grund af en sådan tanke får afstå från noggrann pröfning, då det är fråga om att stifta en lag. Har man icke klart för sig hurudan grunden skall vara för den byggnad, man vill uppföra, och är man icke förvissad om att den nya byggnaden skall blifva bättre än den man har, tror jag det vara bättre att lemna försöket, till dess man kan taga steget med full trygghet. Slutligen anser jag reservationen innebära en stor olägenhet deri, att den väl bestämmer skatten till 1 krona 50 öre, men lemnar aldeles obestämdt hvad som likväl skulle stå i oskiljaktig förening dermed, nemligen huru vida en sammanslagning sådan som man tänkt sig skall ske. En så våldsamt förhöjning i tillverkningsskatten ensam, som nu är föreslagen från 80 öre till 1 krona 50 öre, skulle jag åter icke våga tillstyrka. De följder, som deraf sannolikt skulle härflyta, hafva af några bland Utskottets ledamöter redan blifvit närmare utvecklade. Den åtgärd, som nu skulle kunna och böra vidtagas, är en förhöjning af skatten, dock icke så stark som reservanten föreslagit, och på sådan grund skulle jag helst förena mig i yrkandet om återremiss, så framt jag förestälde mig att någon frukt skulle följa af Utskottets förnyade öfverläggningar; men jag får erkänna, att diskussionen icke gifvit mycken anledning att hoppas detta. I alla händelser torde denna utväg vara den enda, som återstår, för att möjligen vinna något.

Herr von Koch: Jag vill blott med anledning af några här framställda anmärkningar säga några ord. Min förnämsta afsigt, som nämndt blifvit, är att vinna den sammanslagning af tillverknings- och försäljningsafgifterna, som åtskillige talare motsatt sig, och jag önskar detta först och främst därför, att det står i sammanhang med hvad som otvifvelaktigt är det mest verksamma medlet till superiets hämmande, nemligen att så mycket som möjligt hindra krogarne och de många tillfällena att åtkomma brännvin. Men, så länge man består ett premium på 4 à 4½ millioner, som till största delen faller i krögarnes händer, är det omöjligt att utrota kroglifvet.

Jag är öfvertygad att orsaken, hvarför skatteförhöjningen ensam icke verkat välgörande i England, är att der icke finnes någon klok försäljningslag. I det fallet tror jag att vi redan hafva det bättre än engelsmännen, och de tänka äfven efterapa vår lag, dock tror jag icke deri att lägga särskild afgift på försäljningen, oberoende af produktionsafgiften. En talare, Herr Hammar, har nämnt, att han studerat äfven de finska författningarne, och han tror att det goda resultat i afseende på förekommande af superiet, hvartill man der kommit, har sin grund i andra förhållanden, än att skatterna allt sedan år 1865 der varit sammanslagna. Han har särskildt påpekat, att der existerar rörbud

för införsel af bränvin och en viss begränsning i tillverkningen. Jag vill nämna, att äfven vi försökt att hafva införselsförbud för bränvin, men det hjälpte icke. Man söp mer än nu, åtminstone på landet, derigenom att man hade flera tillfällen att komma åt varan. I afseende på begränsning af qvantiteten af tillverkning är detta en idé, som finnarne efter all anledning lånat härifrån, ty det är icke obekant, att denna idé år 1853 här försvarades af Biskop Thomander, men blef öfvergifven på, enligt min tanke, väl grundade, bland andra af Landtbruks-akademiens dåvarande sekreterare anförda skäl. Jag tror icke att det är på sådant sätt man minskar superiet. Superiet uppkommer nemligen genom olämplig fördelning af varan, sedan den blifvit tillverkad. Det är denna fördelning försäljningslagen tills vidare genom minskade tillfällen, att supa på krogar af *alla* slag, ännu måste reglera. Endast deraf, att i Finland icke får *tillverkas* mer än 4,3 millioner kannor bränvin, hindrades visserligen icke huru många som helst att der öfverlasta sig, om icke andra hinder funnos. Jag är icke absolut nykterhetsvän. Jag tror att den, som icke har tillfälle att hafva vin i sitt hus, bör kunna der få sig en sup, men hvad jag vill söka förekomma, det är *kroglivet*, som demoraliserar. Detta uppmuntras derigenom, att krogarne eludera skatten och skatta för icke mer än $\frac{1}{3}$ eller $\frac{1}{4}$ af hvad de försälja. Jag kan icke tänka mig något annat sätt att få ut afgiften än att sammanslå den med tillverkningsafgiften. Så länge man har särskilda afgifter, gå de icke ut till sitt fulla belopp. Man har dock försökt på ett ställe, nemligen i Kalmar län, att taga riktigt ut afgifterna. Herrarne, åtminstone ganska många, veta utan tvifvel huru nu mera affidne Landshöfdingen Friherre Skjöldebrand under den tid, han var i sin fulla kraft, gjorde allt för att taga reda på hvad som verkligen såldes, och detta med den framgång, att krogarne till största delen försvunno och sedligheten tilltog.

Jag tror, att Friherre Focks reservation blifvit missförstådd. Han vill ock i *första* rummet hafva en sammanslagning af skatterna, ehuru han sökt vinna detta mål på en annan väg än jag önskat. Han vill nu genast öka skatten, i afsigt att sedermera en sammanslagning må kunna göras. Om vi icke höja skatten, som vi hafva i vår makt att göra, utan stanna vid en underdånig skrifvelse, blir det formelt svårt att förlika meningarne. Friherre Fock har sökt att förena dem, som tro att man genom att öka skatten skall vinna målet, med dem, som i likhet med honom vilja hafva försäljningslagen annorlunda ordnad. Men skattens höjning är icke hans liksom icke heller min hufvudsafsig. Men det är nu icke fråga om försäljningslagen, ty den kommer först i en senare punkt. Den är, som jag tror, till sin grund temligen riktig, om man blott får bort kommunernas intresse i skatten, ty då blir det hvarje kommuns äflan att söka inom densamma och dess granskning så mycket som möjligt inskränka krogarnes antal, och bränvinets njutande *der* skall ovilkorligen minskas, då kommunerna icke hafva direkt fördel deraf.

Jag anhåller fortfarande om bifall till Friherre Focks reservation.

Sedan öfverläggningen härefter förklarats slutad, yttrade Herr vice Talmannen, att under densamma hade afgifvits följande yrkanden,

Sammanlag-
ning af af-
gifterna för
brännvins till-
verkning och
försäljning.

(Forts.)

nemligen: 1:o att de båda förevarande punkterna skulle bifallas; 2:o att Kammaren måtte antaga det förslag, som Friherre *Fock* i sin vid betänkandet fogade reservation framställt, hvilket förslag lydde sålunda:

»1:o att Riksdagen, utan afseende å hvad Bevillnings-Utskottet i punkterna 1 och 2 af betänkandet N:o 2 föreslagit, må besluta, att tillverkningsafgiften för hvarje kanna brännvin af normalstyrka, som tillverkas inom landet från den dag då beslutet trädte i kraft, skall vara 1 krona 50 öre, dock med bibehållande af det i § 26 mom. 3 af nu gällande tillverkningslag medgifna afdrag, samt vid anmälan af sitt beslut härom i underdanighet anhålla, att Kongl. Maj:t täcktes taga i öfvervägande, huru vida icke, dels till förminskning af rusdryckers missbruk, dels till åstadkommande af större jemlikhet vid beskattning af brännvin, de nu utgående särskilda afgifterna för minuthandel med och utskänkning af brännvin kunde upphöra, samt att i sådant fall Kongl. Maj:t ville till näst sammanträdande Riksdag aflåta:

a) Förslag till ny lag för försäljning af brännvin, och

b) Förslag till ersättningar åt kommuner, landsting och hushållningssällskap för de inkomster, som hittills på grund af stadgandena i § 24 af gällande försäljningslag dem tillkommit; dock under förutsättning att ifrågavarande ersättningar, hvad kommuner och landsting beträffar, icke för all framtid borde utgå, utan, i den mån sådant utan allt för stor rubbning i närvarande förhållanden kunde ske, antingen småningom eller på en gång upphöra; och, beträffande hushållningssällskapen, att en större likformighet i de här af upphemtade inkomsterna, än den som för närvarande eger rum, småningom måtte beredas:

2:o att den förhöjning i tillverkningsafgiften för brännvin, som sålunda blifvit besluten, skall såsom tilläggsafgift till den nu gällande utgöras jemväl innevarande år, samt att Riksdagen för sådant ändamål uti ofvan föreslagna skrifvelse i underdanighet anhåller, det Kongl. Maj:t täcktes låta i ämnet utfärda nådig kungörelse, att lända till efterrättelse från den tid Kongl. Maj:t finner lämpligt bestämma.»

3:o af Friherre *Nordenfalk*, att Friherre *Focks* reservation skulle bifallas, likväl med uteslutande af senare delen i 1 punktens mom. b, börjande med orden »dock under förutsättning»; samt

4:o att de båda punkterna skulle till Utskottet återförvisas.

Härefter framstälde Herr vice Talmannen först proposition på bifall till punkterna, hvarvid svarades många ja, blandade med nej, sedermera proposition på antagande af Friherre *Focks* reservation, då svaren utföllö med många nej, blandade med ja, vidare proposition på Friherre *Nordenfalks* yrkande, hvartil svarades nej, och slutligen proposition på punkternas återförvisning, hvilken proposition besvarades med många nej jemte åtskilliga ja; hvaruppå och efter det proposition på bifall till punkterna änyo blifvit gjord samt med talrika ja, blandade med nej, besvarad, Herr vice Talmannen förklarade sig nu hafva funnit ja öfvervägande. Flere ledamöter begärde votering.

Sedan Kammaren, uppå Herr vice Talmannens framställning, såsom kontraposition vid voteringen antagit Friherre *Focks* reservation, uppsattes, justerades och anlogs följande voteringsproposition:

Den, som bifaller 1 och 2 punkterna i Bevillnings-Utskottets be-
tänkande N:o 2, röstar

Ja;

Den det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, antager Kammaren det förslag, som Friherre Fock i
sin reservation afgifvit.

*Sammanlag-
ning af af-
gifterna för
brännvins till-
verkning och
försäljning.*
(Forts.)

Omröstningen företogs, och vid dess slut befunnos rösterna hafva
utfallit sålunda:

Ja — 58.

Nej — 20.

Den vidare föredragningen af betänkandet uppsköts till ett annat
sammanträde.

Anmälades och bordlades Stats-Utskottets utlåtanden:

N:o 7, angående regleringen af utgifterna under riksstatens femte
hufvudtitel;

N:o 30, dels i fråga om anslag till fortsättande af statens jern-
vägsbyggnader, dels i anledning af väckt motion om anslag till en
enskild jernvägsanläggning;

N:o 31, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition angående
beviljande af vissa förmåner för enskilda jernvägsanläggningar;

N:o 32, i anledning af dels Kongl. Maj:ts nådiga proposition an-
gående statsbidrag till förstärkning af den nya vågbrytaren vid Visby
yttre hamn och dels en inom Andra Kammaren väckt motion i samma
ämne;

N:o 33, i anledning af väckt motion derom att, i händelse Kro-
nans bebyggda tomter i Vaxholm måste af innehafvarne för allmänt
ändamål återlemnas, lösen för de å samma tomter uppförda hus måtte
erläggas;

äfvensom Banko-Utskottets memorial N:o 10, angående ny aflö-
ningsstat för afdelningskontoret i Luleå.

Herr vice Talmannen hemställde, att de i dag första gången bord-
lagda målen måtte uppföras främst å föredragningslistan till nästa
sammanträde och Lag-Utskottets i dag för andra gången bordlagda
utlåtande N:o 7 sättas i sista rummet å samma lista; hvilket bifölls.

Kammaren åtskildes kl. 11 e. m.

In fidem
O. Brakel.

Måndagen den 15 Mars 1875.

Kammaren sammanträdde kl. $\frac{1}{2}$ 3 e. m.

Justerades 3 protokollsutdrag för den 13 dennes.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades Herr *Hallenborg* under 14 dagar från den 22, Grefve *Beck-Früs* under 14 dagar från den 18, Grefve *Lewenhaupt* under 14 dagar från den 19, Herr *von Koch* under 14 dagar från den 22 och Friherre *Ramel* under 14 dagar från den 20 innevarande månad, äfvensom Grefve *Mörner, Axel*, från den 18 dennes till och med den 2 instundande April.

Föredrogs men begärdes af flere ledamöter ånyo på bordet Stats-Utskottets den 13 dennes bordlagda utlåtanden:

N:o 7, angående regleringen af utgifterna under riksstatens femte hufvudtitel;

N:o 30, dels i fråga om anslag till fortsättande af statens jernvägsbyggnader, dels i anledning af väckt motion om anslag till en enskild jernvägsanläggning;

N:o 31, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition angående beviljande af vissa förmåner för enskilda jernvägsanläggningar;

N:o 32, i anledning af dels Kongl. Maj:ts nådiga proposition angående statsbidrag till förstärkning af den nya vågbrytaren vid Visby yttre hamn och dels en inom Andra Kammaren väckt motion i samma ämne;

N:o 33, i anledning af väckt motion derom att, i händelse Kronans bebyggda tomter i Vaxholm måste af innehafvarne för allmänt ändamål återlemnas, lösen för de å samma tomter uppförda hus måtte erläggas.

Föredrogs men begärdes af flere ledamöter ånyo på bordet Bevillnings-Utskottets den 13 dennes bordlagda betänkande N:o 3, i anledning af väckt motion derom, att hvitbetssockerfabrik skall vara fri från accis under de tio första åren af sin verksamhet.

Föredrogs men begärdes af flere ledamöter ånyo på bordet Banko-Utskottets den 13 dennes bordlagda memorial N:o 10, angående ny aflöningsstat för afdelningskontoret i Luleå.

Föredrogs men begärdes af flere ledamöter ånyo på bordet Lag-Utskottets den 13 dennes bordlagda utlåtande N:o 8, i anledning af väckt motion om ändring i 16 Kap. 2 § Ärfda-balken.

Herr Grefven och Talmannen hemställde, att de å Kamrnarens bord hvilande ärenden vid nästkommande sammanträde måtte till afgörande företagas i följande ordning, nemligen först Bevillnings-Utskottets betänkande N:o 2, uti de delar som ännu icke vore af Kamrnaren afgjorda, vidare Stats-Utskottets denna dag för andra gången bordlagda utlåtanden N:o 7, 30, 31, 32 och 33, Bevillnings-Utskottets denna dag för andra gången bordlagda betänkande N:o 3 samt Banko-Utskottets likaledes denna dag för andra gången bordlagda memorial N:o 10, och slutligen Lag-Utskottets den 11 och 13 dennes bordlagda utlåtande N:o 7 samt samma Utskotts denna dag för andra gången bordlagda utlåtande N:o 8; hvilken hemställan af Kamrnaren bifölls.

Kamrnaren åtskildes kl. $\frac{3}{4}$ 3 e. m.

In fidem
E. W. Dahlgren.
